

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Pyrzycach
z dnia*

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY PYRZYCE
NA LATA 2021-2026**

SPIS TREŚCI

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
1. PODSTAWY PRAWNE.....	6
2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE	7
3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII.....	17
II. DIAGNOZA SPOŁECZNA	21
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	21
2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ	21
3. DEMOGRAFIA	22
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	23
5. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	24
6. GOSPODARKA	25
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	26
8. EDUKACJA I KULTURA	27
9. OCHRONA ZDROWIA.....	31
10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	34
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	36
12. POMOC SPOŁECZNA.....	37
13. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE	50
14. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	53
15. BEZROBOCIE	56
16. BEZDOMNOŚĆ.....	59
17. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE	59
18. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI	65
19. SYTUACJA DZIECKA.....	69
20. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH	73
21. ANALIZA SWOT	78
III. PROGRAMOWANIE	88
1. MISJA	88
2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	89
3. PROGNOZA ZMIAN	106
4. RAMY FINANSOWE.....	109
5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA	110
6. PROGRAMY I PROJEKTY	110
UWAGI KOŃCOWE.....	117

WSTĘP

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pyrzyce został przygotowany na lata 2021-2026. W swoich założeniach programowych odnosi się do innych dokumentów z zakresu polityki społecznej funkcjonujących na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym.

W opracowanym dokumencie można wyróżnić trzy zasadnicze części: **wprowadzającą**, która zawiera informacje na temat uwarunkowań zewnętrznych tworzenia strategii oraz ocenę stopnia wdrożenia poprzednio realizowanej strategii; **analityczno-diagnostyczną**, która zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, oraz **programową**, która zawiera założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata, ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

W części programowej zostały wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania przyjętych założeń oraz określony został czas realizacji wyznaczonych działań. Ponadto przedstawione zostały wskaźniki monitoringowe, ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu i prowadzenia monitoringu jego realizacji.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe dotyczące sytuacji społecznej w gminie, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka. Do analizy wykorzystano trzy rodzaje ankiet.

Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej byli losowo wybrani mieszkańcy gminy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 9 anonimowo wypełnionych arkuszy. Wśród ankietowanych było 89% kobiet i 11% mężczyzn. W badaniu wzięły udział osoby w przedziale wiekowym 36-45 lat (67%) oraz grupa osób w wieku 46-55 lat (33%). Wśród respondentów ankiety nie znaleźli się uczestnicy poniżej 35. roku życia oraz osoby powyżej 56 lat. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to wszyscy ankietowani zadeklarowali posiadanie wykształcenia wyższego.

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, to 67% wszystkich respondentów mieszka na terenie gminy Pyrzyce od urodzenia, a 33% uczestników badania zamieszkuje w gminie od 9 do 55 lat. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk

widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
9	kobiety (89%)	36-45 lat (67%)	od urodzenia (67%)	wyższe (100%)
	mężczyźni (11%)	46-55 lat (33%)	od 9 do 55 lat (33%)	

W badaniu ankietowym, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć, wykorzystano do analizy 33 arkusze wypełnionych anonimowo ankiet. Wśród respondentów było 88% kobiet i 12% mężczyzn. Najliczniej wśród respondentów reprezentowana była grupa osób w wieku 36-45 lat (49%). Kolejne liczne grupy stanowiły osoby w wieku 46-55 lat (24%) oraz osoby w wieku 26-35 lat (15%). Mniej licznie reprezentowane były grupy osób w wieku 56-65 lat (9%) oraz w wieku 20-25 lat (3%), a osoby poniżej 20. roku życia i powyżej 65 lat nie wzięły udziału w tym badaniu. Profil respondentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
33	kobiety (88%)	36-45 lat (49%)	od urodzenia (64%)	wyższe (79%)
	mężczyźni (12%)	46-55 lat (24%)	od 7 do 39 lat (24%)	średnie (12%)
		26-35 lat (15%)		
		56-65 lat (9%)	brak deklaracji (12%)	zasadnicze zawodowe (3%)
		20-25 lat (3%)		brak deklaracji (6%)

Osobna ankietą, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych.

Analizę tę przeprowadzono na podstawie 8 ankiet wypełnionych przez dyrektorów i pedagogów z placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy Pырzyce.

Przygotowana w oparciu o uzyskane informacje, materiały i opinie mieszkańców Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wskazuje problemy, których rozwiązanie powinno stać się w najbliższym czasie przedmiotem szczególnej troski ze strony władz samorządowych i pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej.

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

---

1. PODSTAWY PRAWNE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.). W ramach zadań własnych gmina opracowuje i realizuje gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133);

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2020 r. poz. 326 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1297);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2019 r. poz. 473 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1390 z późn. zm.).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pырzyce jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

W ramach trzech priorytetów tematycznych strategii, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, przygotowano siedem projektów przewodnich:

- 1) „Unia innowacji”
- 2) „Młodzież w drodze”
- 3) „Europejska agenda cyfrowa”

- 4) „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”
- 5) „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”
- 6) „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”
- 7) „Europejski program walki z ubóstwem”.

28 kwietnia 2020 r. Rada Ministrów RP przyjęła „Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020. Aktualizacja 2020/2021”. O ile w poprzednich latach zasadniczym celem KPR było przedstawienie działań wspierających unijną strategię na rzecz wzrostu i zatrudnienia, określoną w dziesięcioletniej strategii „Europa 2020”, konkretyzowaną dodatkowo w wytycznych formułowanych przez Komisję i Radę Europejską na początku każdego rocznego cyklu nadzoru, o tyle w bieżącym cyklu sytuacja była odmienna. Po pierwsze, już na starcie prac nad KPR oczekiwano uwzględnienia w KPR działań na rzecz priorytetów nowej strategii dla UE, zaprezentowanej w komunikacie KE pn. „Europejski Zielony Ład” z 11 grudnia 2019 r. oraz w dokumencie otwierającym nowy cykl Semestru, tj. „Rocznej Strategii Zrównoważonego Wzrostu Gospodarczego na 2020 rok” z 17 grudnia 2019 r.

Po drugie, w trakcie prac nad KPR doszło do wybuchu pandemii COVID-19, której skutki społeczne i gospodarcze oraz reakcja na nie ze strony polityki państwa musiały znaleźć odzwierciedlenie w przygotowywanym dokumencie. W rezultacie na ostatnim etapie prac dokument uzupełniono o odrębny rozdział poświęcony przedstawieniu działań mających na celu bezpośrednią walkę z pandemią COVID-19 i przeciwdziałanie rozszerzającym się jej skutkom ekonomicznym, zawartych w ustawach składających się na tzw. „tarczę antykryzysową”. W KPR znalazła się też bardzo wstępna, ze względu na niemający precedensu dynamiczny charakter kryzysu gospodarczego wywołanego przez pandemię, ocena sytuacji i scenariusz makroekonomiczny na najbliższe miesiące. Jednocześnie w KPR zachowano dorobek wcześniejszych prac nad dokumentem, zastrzegając, że realizacja zaplanowanych działań będzie uzależniona od rozwoju sytuacji w Polsce i na świecie.

Nowe Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2021-2027

Dotychczas wieloletnie ramy finansowe (WRF) przyjmowano pięciokrotnie. Na mocy Traktatu z Lizbony WRF zostały przekształcone z porozumienia międzyinstytucjonalnego w akt prawnie wiążący. WRF, przyjmowane na okres co najmniej pięciu lat, muszą gwarantować dokonywanie wydatków Unii w sposób

usystematyzowany i w granicach jej zasobów własnych oraz zawierają przepisy, z którymi musi być zgodny roczny budżet Unii, a tym samym stwarzają podwaliny pod dyscyplinę finansową. W rozporządzeniu w sprawie wieloletnich ram finansowych określono w szczególności pułapy wydatków w obszernych kategoriach wydatków zwanych działami.

2 maja 2018 r. Komisja Europejska przyjęła pierwszy projekt długofalowego budżetu UE, czyli wieloletnich ram finansowych 2021–2027. Aby odpowiedzieć na społeczno-gospodarcze skutki pandemii Covid-19, 27 maja 2020 r. zaproponowała **zmieniony długofalowy budżet UE**, wprowadzając nadzwyczajny instrument na rzecz odbudowy (Next Generation EU), który ma pomóc naprawić najpilniejsze szkody spowodowane pandemią i na nowo ożywić gospodarkę.

Podczas szczytu w Brukseli w dn. 17-21 lipca 2020 r. przywódcy uzgodnili długofalowy budżet UE 2021–2027 opiewający na kwotę 1 074,3 mld EUR. Z budżetu wspierane będą m.in. inwestycje w transformację cyfrową i ekologiczną. Uzgodniono też pakiet odbudowy o wartości 750 mld EUR, który pomoże UE poradzić sobie z kryzysem spowodowanym pandemią. Z kwoty tej 390 mld EUR zostanie wypłaconych w formie dotacji dla państw członkowskich, a 360 mld EUR – w formie pożyczek.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS)

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,

- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny współfinansuje krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program, który powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia, wspiera innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

Komisja Europejska proponuje przeznaczenie dodatkowych środków w latach 2020-2022 na fundusze strukturalne w ramach programów perspektywy 2014-2020 na walkę ze skutkami kryzysu wywołanego przez pandemię COVID-19 oraz przygotowanie długookresowej transformacji w kierunku zielonej, cyfrowej, bardziej odpornej na zagrożenia Europy. To inicjatywa KE nazywana w skrócie REACT-EU. Polska popiera podejście polegające na wykorzystaniu obecnych programów polityki spójności jako narzędzia wspierania działań krótko- i średnioterminowych za pośrednictwem REACT-UE, natomiast polityka spójności w latach 2021-2027 powinna realizować cele w dłuższej perspektywie czasowej.

2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2030 roku

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego jest opracowaniem wyznaczającym kierunki, ale też kreślącym przestrzeń do działania. Jest dokumentem samorządu województwa, jednakże podmiotem programowania strategicznego jest regionalna wspólnota samorządowa, którą tworzą wszyscy mieszkańcy województwa. Ich aktywny udział w realizacji Strategii opiera się na wypracowanych mechanizmach współpracy, zaangażowaniu i poczuciu współodpowiedzialności za region. Dokument został stworzony z myślą o wszystkich mieszkańcach Pomorza Zachodniego, niezależnie od miejsca zamieszkania w regionie, wieku, wybranej ścieżki rozwoju czy form aktywności, w których się

realizują. W ramach strategii sformułowano misję województwa zachodniopomorskiego: „**Pomorze Zachodnie – lider niebieskiego i zielonego wzrostu zapewniającego wysoką jakość życia mieszkańców**” oraz 4 cele strategiczne, z których wyprowadzono 14 celów kierunkowych. Cele zidentyfikowane w SRWZ są nadrzędnym aktem wyboru – spośród szerokiego katalogu celów rozwojowych dedykowanych poszczególnym obszarom aktywności samorządu województwa.

I CEL STRATEGICZNY – OTWARTA SPOŁECZNOŚĆ.

Świadomi mieszkańcy i zaangażowane społeczności – otwarte i przygotowane na wyzwania przyszłości.

1.1 Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny.

1.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu.

1.3 Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego.

II CEL STRATEGICZNY – DYNAMICZNA GOSPODARKA.

Kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu.

2.1 Rozwój potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje.

2.2 Wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu.

2.3 Udoskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym regionu.

III CEL STRATEGICZNY – SPRAWNY SAMORZĄD.

Skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych

3.1 Rozwój głównych ośrodków miejskich.

3.2 Rozwój obszarów pozaaglomeracyjnych.

3.3 Zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury.

3.4 Zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych.

3.5 Wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem.

IV CEL STRATEGICZNY – PARTNERSKI REGION.

Silna pozycja i aktywna rola w relacjach międzyregionalnych i transgranicznych.

4.1 Wzmocnienie pozycji regionu w Basenie Morza Bałtyckiego.

4.2 Rozwój relacji z landami niemieckimi i aglomeracją berlińską.

4.3 Wykorzystanie potencjału makroregionu Polski Zachodniej.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 realizuje cele unijnej strategii, dążąc do zwiększenia konkurencyjności regionu, zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Działania w zakresie osiągnięcia celów rozwojowych województwa wpływają na rozwój regionalnego potencjału w zakresie zasobów ludzkich i w ramach realizacji projektów infrastrukturalnych. Regionalny Program Operacyjny osiąga rezultaty wskazane w Umowie Partnerstwa poprzez koncentrację tematyczną i terytorialną wsparcia na przedsięwzięciach odnoszących się do następujących osi priorytetowych:

- I Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie.
- II Gospodarka niskoemisyjna.
- III Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu.
- IV Naturalne otoczenie człowieka.
- V Zrównoważony transport.
- VI Rynek pracy.
- VII Włączenie społeczne.
- VIII Edukacja.
- IX Infrastruktura publiczna.
- X Pomoc techniczna.

Spośród ww. osi priorytetowych zakresu polityki społecznej dotyczą następujące: oś VI (rynek pracy), oś VII (włączenie społeczne), oś VIII (edukacja).

Oś priorytetowa VI – Rynek pracy

Priorytet inwestycyjny 8v: Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian.

Priorytet inwestycyjny 8iii: Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Priorytet inwestycyjny 8i: Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukującym pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników.

Priorytet inwestycyjny 8iv: Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę.

Priorytet inwestycyjny 8vi: Aktywne i zdrowe starzenie się.

Oś priorytetowa VII – Włączenie społeczne

Priorytet inwestycyjny 9i: Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie.

Priorytet inwestycyjny 9v: Wspieranie przedsiębiorczości społecznej integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.

Priorytet inwestycyjny 9iv: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

Oś priorytetowa VIII – Edukacja

Priorytet inwestycyjny 10i: Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia, umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.

Priorytet inwestycyjny 10iv: Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu, realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.

Priorytet inwestycyjny 10iii: Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji.

Strategia Województwa Zachodniopomorskiego w Zakresie Polityki Społecznej do roku 2015 (od roku 2016 zaktualizowano cele Strategii Wojewódzkiej – cele strategiczne 5 i 6 przejęły rolę priorytetów polityki społecznej w regionie do roku 2020)

Celem strategii w zakresie polityki społecznej jest zaplanowanie i osiągnięcie w praktyce wyznaczonych założeń rozwiązywania ważnych problemów społecznych w regionie. Zadania z zakresu polityki społecznej i pomocy społecznej realizowane przez Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego zostały określone w Strategii Województwa Zachodniopomorskiego do 2020 r. W dokumencie zdefiniowano sześć celów strategicznych, z których cel strategiczny 5 i 6 oraz wskazane cele kierunkowe przejęły rolę priorytetów polityki społecznej.

Cel strategiczny 5. Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności.

Cele kierunkowe:

- 1.1 Rozwój infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich.
- 1.2 Kształtowanie postaw przedsiębiorczych, innowacyjnych i proekologicznych.
- 1.3 Budowanie społeczeństwa uczącego się.
- 1.4 Wzmacnianie środowiskowej roli systemu edukacyjnego i europejskiej współpracy w edukacji.
- 1.5 Budowanie społeczeństwa informacyjnego.
- 1.6 Poprawa przestrzennej i zawodowej struktury rynku pracy, wzrost mobilności zawodowej ludności.
- 1.7 Podnoszenie jakości kształcenia oraz dostępności i jakości programów edukacyjnych.
- 1.8 Współpraca międzynarodowa, transgraniczna i regionalna.

Cel strategiczny 6. Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu.

Cele kierunkowe:

- 1.1 Wzmacnianie tożsamości społeczności lokalnych.
- 1.2 Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego.
- 1.3 Wzmacnianie więzi i warunków funkcjonowania rodziny.
- 1.4 Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego – zwiększenie poczucia bezpieczeństwa ludności.
- 1.5 Opieka i wspieranie aktywności osób w wieku poprodukcyjnym.
- 1.6 Rozwój sportu i rekreacji, promocja zdrowego stylu życia.
- 1.7 Stworzenie spójnego systemu realizacji zadań ochrony zdrowia i bezpieczeństwa zdrowotnego.
- 1.8 Wspieranie działań aktywizujących rynek pracy.

Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2014-2020 – Region dla Rodziny

W dokumencie sformułowano następujące cele i zadania:

Cel I: Wspieranie i promowanie rozwiązań sprzyjających realizowaniu funkcji rodziny

Zadania:

- I. Powołanie w regionie sieci Ośrodków Wspierania Rodziny.
- II. Organizacja kampanii społecznych na rzecz Rodziny (w tym – „kulturalne karty rodzinne”).
- III. Organizacja szkoleń dla kadry służb społecznych pracujących z Rodziną.
- IV. Wspieranie lokalnych inicjatyw oddolnych na rzecz Rodziny.

Cel II: Wspieranie inicjatyw na rzecz samodzielności społeczno-ekonomicznej rodziny

Zadania:

- I. Wdrożenie w OWR programu edukacji ekonomicznej „Wybierz Przyszłość”.
- II. Upowszechnienie ekonomii społecznej wśród rodzin – klientów OPS.

Cel III: Wspieranie działań w systemie pieczy zastępczej

Zadania:

- I. Organizacja kampanii społecznych o zasięgu regionalnym – na rzecz rodzinnych form opieki zastępczej.
- II. Powołanie i wsparcie działalności Regionalnego Forum Koordynacji Pieczy Zastępczej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pyrzyckim na lata 2016-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pyrzyckim jest dokumentem, który pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które przyczyniają się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i prowadzi do integracji społecznej. W dokumencie wyznaczono niżej przedstawione główne kierunki działań oraz cele szczegółowe, których wdrożenie w znaczny sposób przyczynia się do rozwiązania wielu problemów społecznych i minimalizuje społeczne skutki kwestii społecznych.

1. Pomoc osobom bezrobotnym.

Cele szczegółowe:

- Stwarzanie warunków do powstawania nowych miejsc pracy.

2. Pomoc rodzinom.

Cele szczegółowe:

- Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
- Zapewnienie rodzinom z dysfunkcjami pomocy w ich przezwyciężaniu.

3. Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.

Cele szczegółowe:

- Realizowanie zadań z zakresu promocji zdrowia.
- Zapewnienie integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.
- Rozwijanie usług społecznych na rzecz osób starszych.

4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych.

5. Zapobieganie narkomanii.

6. Zapobieganie przestępczości dzieci i młodzieży.

Strategia Rozwoju Gminy Pырzyce na lata 2015-2025

Strategia Rozwoju Gminy Pырzyce na lata 2015-2025 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju gminy w okresie nowego programowania strategicznego Unii Europejskiej. Punktem wyjścia do Strategii była diagnoza przeprowadzona w oparciu o analizę zasobów gminy oraz społeczne konsultacje. W dokumencie zdefiniowano wizję: „Gmina Pырzyce – gmina rozwijająca się w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, zapewniająca przyjazne warunki do życia i pracy poprzez rozbudowaną i dobrze funkcjonującą infrastrukturę społeczną i techniczną” oraz misję gminy: „Efektywne zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców Gminy Pырzyce zapewniające godne warunki bytowe, rozwój społeczności lokalnej oraz zapewnienie rozwoju wspólnoty w przyszłości”. Przeprowadzona diagnoza otoczenia strategicznego gminy i jej potencjału oraz analiza SWOT pozwoliły na ustalenie niżej przedstawionych celów strategicznych zmierzających do realizacji wizji i misji Gminy Pырzyce:

Cel strategiczny 1.: Tworzenie warunków rozwoju Gminy Pырzyce.

Cel strategiczny 2.: Rozwój mieszkalnictwa oraz poprawa infrastruktury społecznej.

Cel strategiczny 3.: Rozwój mobilności i dostępności komunikacyjnej.

Cel strategiczny 4.: Poprawa jakości infrastruktury technicznej i wzrost wykorzystania energii przyjaznej środowisku.

Cel strategiczny 5.: Poprawa jakości edukacji, wsparcie dla rodzin w kształceniu dzieci.

Cel strategiczny 6.: Rozwój kultury i sportu.

Cel strategiczny 7.: Poprawa stanu bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

Cel strategiczny 8.: Ochrona środowiska, obszary wiejskie.

Cel strategiczny 9.: Promocja gminy.

3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanej strategii stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy na następne lata. W jej ramach zostały wskazane m.in. trudności we wdrażaniu strategii oraz osiągnięcia w jej realizacji.

Trudności we wdrażaniu strategii

- Największe trudności we wdrożeniu strategii stanowiły deficyty finansowe. Uniemożliwiły one utworzenie Centrum Integracji Społecznej oraz powstanie Dziennego Domu Seniora. Gmina Pyrzyce poczyniła starania o budynek w celu zaadaptowania go na Dzienny Dom Seniora.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach strategii:

Do największych osiągnięć należą:

- zaspokojenie rozpoznanych i uzasadnionych potrzeb społeczności lokalnej gminy Pyrzyce poprzez zabezpieczenie środków materialnych,
- współpraca z instytucjami i organizacjami, których działania pośrednio lub bezpośrednio wpływają na obecnych i potencjalnych podopiecznych (w tym przeciwdziałającymi bezrobociu),
- stworzenie zintegrowanego systemu pomocy skierowanej do rodziny, jako całości.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania strategii:

- nie utworzono Dziennego Domu Seniora,
- nie utworzono Centrum Integracji Społecznej.

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- W dalszym ciągu należy czynić starania w celu utworzenia Dziennego Domu Seniora i utrzymania Klubów Seniora na terenach wiejskich.

Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych, które zostały zrealizowane:

- Gminny Program Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej na lata 2016-2018.
Cel programu: Stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku biologicznej rodziny oraz wspierania rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych w gminie.
Beneficjenci: rodziny, dzieci, rodzice biologiczni.
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2017
Cel programu: przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i skuteczne rozwiązywanie problemów z nimi związanych na terenie gminy Pyrzyce.
Beneficjenci: osoby dotknięte przemocą w rodzinie, osoby stosujące przemoc w rodzinie, świadkowie przemocy, profesjonalści – osoby zaangażowane w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje zajmujące się tym problemem.
- Koperta życia w trosce o bezpieczeństwo seniora.
Cel programu: uświadamianie mieszkańcom miasta i gminy znaczenia posiadania, w miejscu szczególnie dostępnym, szczegółowych informacji dotyczących ich stanu zdrowia oraz udzielanie sprawniejszej pomocy.
Beneficjenci: mieszkańcy gminy, którzy ukończyli 65. rok życia. Program realizowany jest przez Ośrodek Pomocy Społecznej, skierowany jest przede wszystkim do osób przewlekle chorych, starszych, samotnych.
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii.
Cel programu: zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych oraz problemów związanych z narkotykami i innymi środkami psychoaktywnymi, a także przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie; zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują; zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.
Beneficjenci: osoby, rodziny uzależnione i współuzależnione.
Realizatorzy programu: Pełnomocnik Burmistrza Pyrzyc ds. Uzależnień i Zdrowia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, inne podmioty, którym zlecane są poszczególne zadania programu

Ogólna ocena realizacji założeń strategii

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniej strategii, uwzględniając osiągnięcia, ograniczenia, zachodzące lokalnie zmiany w zakresie problemów społecznych, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, zaproponował ogólną ocenę realizacji strategii na poziomie 4, co oznacza, że zrealizowano większość założeń programowych.

Krótkie uzasadnienie przyjętej oceny:

Przyjęta ocena realizacji strategii jest adekwatna do stopnia wdrożenia jej założeń – nie jest najniższa, nie jest też najwyższa. Wszystkie cele strategiczne były realizowane, w większości w znacznym stopniu

Działania ocenione najwyżej:

Działania, które ocenia się najwyżej, to działania w stosunku do seniorów gminy Pyrzyce oraz zrealizowanie wszystkich programów gminnych w latach 2015-2019. Ponadto, zrealizowanie celów strategicznych, takich jak:

- przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu, i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom,
- wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży,
- utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym,
- rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Działania ocenione najniżej:

- nieutworzenie Dziennego Domu Seniora i Centrum Integracji Społecznej, jednak nie z braku działań w tym kierunku, a z powodu poszukiwania odpowiedniego lokalu i środków finansowych na te cele.

Dodatkowe uwagi:

Działania gminy na rzecz społeczności lokalnej i seniorów:

- w 2017 r. została podjęta uchwała inicjująca powołanie Pyrzyckiej Rady Seniorów jako organu opiniotwórczego, doradczego i inicjatywnego w sprawie środowiska osób starszych i ich funkcjonowania w środowisku lokalnym,
- budżet obywatelski – w dniu 29.12.2016 r. uchwałą nr XXX/271/16 Rada Miejska w Pyrzycach przyjęła Regulamin budżetu obywatelskiego dla gminy Pyrzyce. Budżet obywatelski, zwany również partycypacyjnym, to proces, w którym mieszkańcy decydują o przeznaczeniu wydzielonej części budżetu gminy na

realizację zadań mieszczących się w pojęciu zadań własnych gminy, służących zaspokajaniu potrzeb lokalnej społeczności,

- gmina Pyrzyce realizuje program Burmistrz Pyrzyc Marzeny Podzińskiej „Aktywny Senior 65+”. W ramach programu uprawnieni seniorzy korzystają z promocji i ofert przygotowanych przez instytucje publiczne oraz firmy usługowo-handlowe specjalnie z myślą o nich. Poza gminą Pyrzyce bezpłatnie udostępnianie pomieszczenia świetlic wiejskich na zorganizowanie uroczystości, m.in. na przyjęcia urodzinowe, jubileuszowe, stypy, imieniny oraz śluby. Do programu przystąpiło 19 partnerów oferujących swoje usługi. Na koniec 2019 r. OPS wydał 569 Pyrzyckich Kart Seniora 65+,
- Rada Miasta w Pyrzycach w dniu 27.06.2019 r. podjęła uchwałę w sprawie wprowadzenia na teren gminy Pyrzyce świadczenia pieniężnego „Bon podarunkowy – Wieloraczkę”. Świadczenie przysługuje na dwójkę i więcej dzieci urodzonych podczas jednego porodu od dnia 1.01.2019 r. Wysokość świadczenia wynosi 2 000 zł na każde dziecko. Uchwałę realizuje OPS.

II. DIAGNOZA SPOŁECZNA

---

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Pyrzyce to gmina miejsko-wiejska położona w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie pyrzyckim. Zajmuje obszar 205,00 km², co stanowi 28,24% powierzchni powiatu, i jest jedną z sześciu powiatowych jednostek terytorialnych. Graniczy z gminami Warnice, Przelewice, Lipiany, Myślibórz, Kozielice, Bielice i Stare Czarnowo.

Na jej strukturę administracyjną składa się miasto Pyrzyce oraz 21 sołectw: Brzesko, Brzeziny, Czernice, Giżyn, Krzemlin, Letnin, Mechowo, Mielęcín, Młyny, Nieborowo, Nowielin, Obromino, Okunica, Pstrowice, Pyrzyce, Ryszewo, Ryszewko, Rzepnowo, Stróżewo, Turze i Żabów. Najliczniej zamieszkiwaną jednostką gminną jest miasto Pyrzyce (11 709 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Czernice (39 osób).

Gmina Pyrzyce położona jest w mezoregionie Równiny Pyrzycko-Stargardzkiej, której obszar leży na pograniczu dwóch makroregionów: Pobrzeża Szczecińskiego i Pojezierza Zachodniopomorskiego. Główną sieć hydrologiczną tworzą dopływy dolnej Odry, rzeki Płonia i Myśla.

Na terenie gminy działają 53 organizacje pozarządowe, które zajmują się m.in. promowaniem tradycji regionu, krzewieniem kultury i sportu, integracją środowisk lokalnych. Miejsko-wiejska gmina Pyrzyce, pragnąc mieć wpływ na rozwój i promocję gminy, bierze udział w pracach i działaniach związków ponadgminnych, m.in. uczestniczy w Porozumieniu Festiwalu Folklorystycznych Polski Zachodniej, Stowarzyszeniu Gmin Polskich Euroregionu „Pomerania”, Stowarzyszeniu LGD Ziemi Pyrzyckiej, Stowarzyszeniu „WIR” – Wiejska Inicjatywa Rozwoju oraz programie „ZONE” i „Laboratorium Pyrzyce”.

2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Pyrzyce pytania pozwalające uzyskać opinie na temat atutów gminy, czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe, a także działań, jakie należy podjąć, by uczynić ją bardziej przyjazną dla mieszkańców.

Na wstępie przedstawicieli środowiska lokalnego poproszono o wskazanie największych atutów gminy. Wypełniający ankietę najczęściej wymieniali atrakcyjne położenie geograficzne i komunikacyjne (w pobliżu Szczecina i Stargardu) oraz

sprzyjające rozwojowi turystyki walory krajobrazowe, a także znajdujące się na terenie gminy zabytki związane z historią tego regionu. Duże znaczenie badani przywiązywali też do rolniczego charakteru gminy oraz rozwoju przetwórstwa rolnego. Respondenci docenili również nieskażone środowisko, liczne ścieżki rowerowe i parki oraz wstępujące na terenie gminy Pyrzyce źródła geotermalne.

Wśród wypowiedzi mieszkańców na temat słabych stron gminy najczęściej pojawiał się problem niewystarczającego, w stosunku do potrzeb, budżetu gminy. Za równie istotną kwestię ankietowani uznali brak oferty dla potencjalnych inwestorów, ograniczone inwestycje oraz brak wsparcia dla przedsiębiorców mogących tworzyć miejsca pracy na terenie gminy. Za czynnik ograniczający rozwój ankietowani, uznali także starzenie się społeczności lokalnej oraz słabe zaangażowanie mieszkańców w życie społeczne i działalność w organizacjach pozarządowych. Zdaniem respondentów problemami są także: bezrobocie, którego efektem jest zauważalne ubożenie mieszkańców, niedostateczne wykorzystanie atutów przyrodniczo-krajobrazowych oraz słabo rozwinięta baza turystyczno-noclegowa.

Uczestnicy badania wskazywali również działania, jakie należy podjąć, aby gminę uczynić bardziej przyjazną dla mieszkańców. Za najważniejsze uznano budowę obwodnicy Pyrzyc, dalszy rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych i sportowych (wytyczanie ścieżek rowerowych, budowa basenu i boisk). Wśród niezbędnych do realizacji działań w sferze społecznej wskazano poprawę jakości systemu edukacji, utworzenie domu dziennego pobytu dla seniorów, zorganizowanie domowej opieki paliatywnej oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Do istotnych kwestii respondenci zaliczyli także lepsze zagospodarowanie terenów zielonych, rewitalizację obszaru wokół jeziora Miedwie oraz utworzenie gminnego parku technologicznego.

3. DEMOGRAFIA

Na koniec 2019 r. gmina liczyła 18 241 osób, wśród których było 9 391 kobiet, które stanowiły 51,5% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia wynosiła 89 osób na km². Analizując dane demograficzne, można stwierdzić, iż w latach 2017-2019 ogólna liczba mieszkańców gminy spadała. Jeśli chodzi o poszczególne grupy wiekowe, to warto zauważyć, że w rozpatrywanym okresie zarówno liczba dzieci i młodzieży, jak i liczba osób w wieku produkcyjnym z roku na rok malała, natomiast liczba najstarszych mieszkańców gminy systematycznie rosła.

W latach 2017-2019 przyrost naturalny wykazywał niepokojącą tendencję, był stale wyrażony liczbą ujemną, bowiem liczba urodzeń była niższa niż liczba zgonów. Saldo migracji ludności gminy ulegało wahaniom i w analizowanym okresie wyrażało się liczbą dodatnią. Szczegółowe dane dotyczące sytuacji demograficznej gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	3 457	3 419	3 386
liczba osób w wieku produkcyjnym	11 282	10 995	10 801
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	3 822	3 951	4 054
ogółem	18 561	18 365	18 241

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba urodzeń żywych	161	167	149
liczba zgonów	225	238	259
przyrost naturalny	-64	-71	-110

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba zameldowanych osób spoza gminy	254	291	356
w tym z zagranicy	26	45	65
liczba osób wymeldowanych poza gminę	171	220	207
w tym za granicę	0	5	0
saldo migracji ogółem	83	71	149

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

Dostrzegane zmiany demograficzne, ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska starzenia się społeczeństwa, wymagają kompleksowego podejścia do sytuacji poszczególnych grup mieszkańców, poznania ich potrzeb i oczekiwań, co umożliwi wypracowanie odpowiednich rozwiązań sprzyjających zarówno rozwojowi społecznemu, jak i gospodarczemu gminy.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura w gminie Pyrzyce jest dobrze rozwinięta. Wszyscy mieszkańcy korzystają z sieci wodociągowej, zaś dostęp do kanalizacji posiada 73% ludności gminy. Dalszego rozwoju i nakładów inwestycyjnych wymaga infrastruktura drogowa

oraz sieć gazowa, do której dostęp posiada 28% osób. Na terenie gminy funkcjonują 3 oczyszczalnie ścieków: w Pyrzycach, Żabowie i Krzemlinie. Poniżej zawarto szczegółowe dane na temat istniejącej infrastruktury technicznej.

Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2019 r.

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	112,7
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	18 000
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	43,7
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	13 366
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	3
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	13 366
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w km)	126,808
liczba ludności korzystającej z sieci gazowej	5 120
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	101,627
^{w tym} długość dróg gminnych (w km)	35,684

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

5.KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Gmina Pyrzyce posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg komunikacji kołowej, odpowiadającej strukturze zagospodarowania przestrzennego wewnątrz gminy i jej powiązaniom zewnętrznym. Długość dróg publicznych w gminie wynosi ogółem 101,63 km (w tym drogi gminne 35,68 km). Przez teren gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie: Nr 122 (Krajnik Dolny – Krzywín – Banie – Pyrzyce – Dolice – Piasecznik) i Nr 106 (Rzewnowo – Golczewo – Nowogard – Łęczycza – Stargard – Warnice – Pyrzyce). W pobliżu gminy Pyrzyce przebiega odcinek drogi ekspresowej S3, której zadaniem jest przejęcie ruchu tranzytowego z przebiegającej bezpośrednio przez miasto Pyrzyce byłej drogi krajowej Nr 3.

Miasto Pyrzyce położone jest w odległości ok. 44 km od Szczecina (siedziby władz administracji państwowej i samorządowej województwa zachodniopomorskiego), ok. 29 km od Stargardu, ok. 40 km od Gryfina i ok. 60 km od Gorzowa Wielkopolskiego. Gmina znajduje się w bliskiej odległości (ok. 55 km) od granicy z Niemcami.

Podstawowym środkiem przewozowym jest autobus. Dostępność komunikacyjną gminy stanowi sieć autobusów PKS (PKS Sp. z o.o. w Szczecinie i PKS Sp. z o.o. w Gorzowie Wielkopolskim) oraz prywatny transport mikrobusowy (Paan-Bus, Pai Trans, Przedsiębiorstwo Transportowe Transa, Przedsiębiorstwo Usługowe Argos, Transport Osobowy Embus), zapewniający połączenia wewnątrz gminy oraz łączący Pyrzyce z sąsiednimi gminami.

6. GOSPODARKA

Gmina Pyrzyce, poza obszarem miejskim, ma charakter rolniczy. Użytki rolne zajmują ok. 18 km², tj. ponad 85% powierzchni gminy, zaś lasy zajmują niewielki obszar, nieco ponad 1% jej terenu. Miasto Pyrzyce jest natomiast lokalnym ośrodkiem gospodarczym, rozwijającym funkcje usługowo-handlowe, jest także ważnym ośrodkiem działającym na rzecz rolnictwa, obsługi administracyjnej jednostek organizacyjnych powiatu pyrzyckiego oraz usług publicznych: szkolnictwa, służby zdrowia i innych. Ze względu na atrakcyjne położenie geograficzne gmina rozwija także funkcje turystyczne. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

Tabela 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne

powierzchnia gminy ogółem (w ha)	20 402
powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)	17 375
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)	247
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków	2 780

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

Na terenie gminy przeważają tzw. pyrzyckie czarne ziemie, gleby należące do drugiej klasy bonitacji, uznawane za jedne z najżyźniejszych w Polsce. Dominującą formą prowadzenia działalności rolniczej jest rolnictwo indywidualne.

W obrębie gminy występują znaczne zasoby wód geotermalnych, które wykorzystywane są głównie do celów grzewczych.

W latach 2017-2019 liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy systematycznie wzrastała. Dane na temat aktywności gospodarczej mieszkańców gminy Pyrzyce przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba podmiotów gospodarczych w ewidencji gminnej	1 189	1 197	1 210

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

Na koniec 2019 r. w ewidencji gminnej było zarejestrowanych 1 210 podmiotów gospodarczych.

Według danych statystycznych GUS-u w 2019 r. najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze budownictwa, handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych, a także przetwórstwa przemysłowego.

W uzupełnieniu powyższych danych warto wymienić najważniejsze spośród inwestycji realizowanych w gminie w latach 2017-2019:

- zabezpieczenie murów obronnych i czatowni między Basztami Sowią i Lodową w Pyrzycach,
- budowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej na obszarze historycznie związanym z działalnością rybacką w parku Burgerpark w Pyrzycach,
- przebudowa ul. Głowackiego w Pyrzycach,
- rewitalizacja terenów przy murach obronnych w Pyrzycach.

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2019 r. gmina Pyrzyce posiadała w swoich zasobach 292 mieszkania komunalne o łącznej powierzchni 12 584 m², w których zamieszkiwało 710 osób. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego wynosiła 43,10 m², a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego przypadająca na jedną osobę liczyła 17,72 m². Jeśli chodzi o mieszkania socjalne, to w 2019 r. gmina dysponowała 26 takimi lokalami o łącznej powierzchni 852 m², zamieszkiwało w nich łącznie 76 osób. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania socjalnego wynosiła 32,77 m², natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania socjalnego przypadająca na jedną osobę wynosiła 11,21 m². Dane szczegółowe dotyczące sytuacji mieszkaniowej w gminie Pyrzyce w latach 2017-2019 zawiera poniższa tabela.

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba mieszkań komunalnych	299	293	292
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	12 933	12 631	12 584
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	755	732	710
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m ²)	43,25	43,11	43,10
przeciętna pow. użytkowa mieszkania komunalnego na 1 osobę (w m ²)	17,13	17,26	17,72

liczba mieszkań socjalnych	26	26	26
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	852	852	852
liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	79	78	76
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania socjalnego (w m ²)	32,77	32,77	32,77
przeciętna pow. użytkowa mieszkania socjalnego na 1 osobę (w m ²)	10,78	10,92	11,21

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, świadczona jest pomoc pieniężna zwana dodatkiem mieszkaniowym. W gminie Pyrzyce tej formy wsparcia udziela Ośrodek Pomocy Społecznej, a dane dotyczące liczby rodzin, którym przyznano dodatek, i ich łącznej wartości prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 10. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin, którym przyznano dodatek mieszkaniowy	269	268	235
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	2 431	2 335	2 137
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	519 618,63	520 577,66	467 375,86

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Ponadto OPS wypłacał dodatki energetyczne. W 2019 r. przyznano 4 takie świadczenia na kwotę 392,07 zł.

8. EDUKACJA I KULTURA

W gminie Pyrzyce funkcjonuje 27 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 3 placówki sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3, 15 placówek wychowania przedszkolnego, 7 szkół podstawowych i 2 szkoły ponadpodstawowe. Dane na temat placówek opiekuńczych nad dziećmi do lat 3., przedszkoli i szkół w gminie oraz nauczycieli w nich zatrudnionych zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 11. Opieka nad dziećmi do lat 3. w gminie

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci	liczba nauczycieli
żłobek lub klub dziecięcy	3	70	brak danych
w tym prowadzone przez gminę	0	0	0
w tym prowadzone przez inne podmioty	3	70	brak danych

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

Tabela 12. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2019/2020

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	15	622	47
w tym przedszkola	9	541	38
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	6	81	9

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

Tabela 13. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2019/2020

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
szkoły podstawowe	7	1 432	199
szkoły ponadpodstawowe	2	954	95

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

Ponadto na terenie gminy funkcjonują: Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy zlokalizowany w Pyrzycach przy ul. Słowackiego 1, przeznaczony dla dzieci i młodzieży mającej trudności w nauce i posiadającej orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Nowielinie umożliwiający upośledzonym umysłowo realizację obowiązku szkolnego i nauki oraz 10 świetlic realizujących program opiekuńczo-wychowawczy, które w 2019 r. objęły wsparciem 191 dzieci z gminy.

Działalność kulturalną w gminie prowadzi Pyrzycki Dom Kultury i Pyrzycka Biblioteka Publiczna wraz z 6 filiami. PDK zajmuje się upowszechnianiem kultury, organizowaniem imprez gminnych, a także przyczynia się do poszerzenia zainteresowań mieszkańców kulturą, sztuką i tradycjami. Pod jego patronatem działają m.in.: zespoły ludowe, taneczne, kapele i zespoły śpiewacze (min. Zespół Pieśni i Tańca Pyrzyce, Pyrzycanie, Pyrzyczanka, Wrzos, Kresowianka) oraz stowarzyszenia (Uniwersytet Trzeciego Wieku i Europejski Klub Seniora). W placówce odbywa się także szereg różnorodnych zajęć, np. plastyczne, ceramiczne, taneczne, wokalne, teatralne, dziennikarskie, fotograficzne, muzyczne, rękodzielnicze i Akademia Malucha. PDK dysponuje profesjonalną salą widowiskowo-kinowo-teatralną mieszczącą 300 osób, salą baletową, garderobą strojów ludowych, salą dydaktyczną i salą bankietową. W strukturach placówki działa także młodzieżowa internetowa rozgłośnia radiowa i Pyrzycka Galeria Sztuki Więcej dla Oczu.

Istotnym animatorem życia kulturalnego jest Pyrzycka Biblioteka Publiczna w Pyrzycach oraz jej filie w Brzesku, Krzemlinie, Mielęcinie, Okunicy, Ryszewku

i Żabowie. Główną funkcją placówek jest zaspokajanie i rozbudzanie potrzeb czytelniczych społeczności lokalnej. Biblioteka inicjuje także przedsięwzięcia służące promocji kultury, książki i czytelnictwa. W strukturach Pyrzyckiej Biblioteki Publicznej funkcjonuje Dział Tradycji Pyrzyckiej – Muzeum Ziemi Pyrzyckiej, który zajmuje się gromadzeniem i ekspozycją zbiorów związanych z historią Ziemi Pyrzyckiej. Działania PDK-u i biblioteki wzajemnie się uzupełniają, zachęcając mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym gminy.

W 16 wsiach sołeckich (Turze, Nieborowo, Stróżewo, Krzemlin, Letnin, Brzesko, Mechowo, Mielęcín, Okunica, Rzepnowo, Pstrowice, Obromino, Nowielin, Ryszewko, Brzezin i Żabów) zlokalizowane są świetlice wiejskie pełniące funkcję lokalnych ośrodków kultury, będące miejscem wielu imprez kulturalnych, rekreacyjnych oraz zebrań wiejskich.

Na terenie gminy corocznie organizowane są imprezy okolicznościowe, m.in.: ponadregionalny festiwal muzyczny – Międzynarodowy Festiwal Pyrzyckie Spotkania z Folklorem oraz Kulturowy Misz-masz „Koncert Pyrzyckich zespołów folklorystycznych wraz z cyganami”, „Ukryte Skarby – Pyrzyce”, Pyrzycka Senioriada, Pyrzycka Szybka Dycha, dożynki gminne, festyny rodzinne – Majówka, „Kulturalny lipiec”, „Dni Pyrzyc”, Biesiada z Romami, imprezy kulturalno-sportowe, koncerty, jak również uroczystości z okazji świąt państwowych.

Dane na temat funkcjonujących w gminie placówek kultury przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Placówki kultury w gminie w 2019 r.

typ placówki	liczba placówek	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
ośrodki kultury	1	13 311	12
biblioteki i filie	7	1 570	10
świetlice	12	191	12
muzea	1	1 404	1 (pracownik biblioteki)

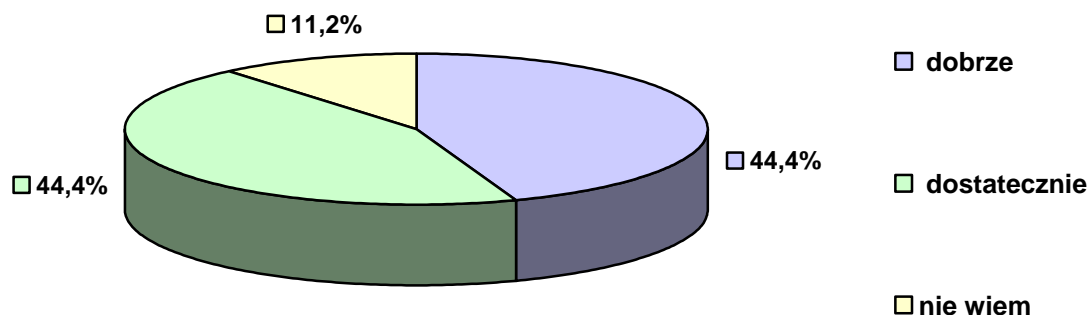
Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

Dane pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym pozwoliły poznać opinie mieszkańców na temat oferty edukacyjnej, opieki przedszkolnej, opieki nad dziećmi do lat 3 i oferty kulturalnej w gminie.

Uczestnicy badania bardzo pozytywnie ocenili ofertę edukacyjną szkół w gminie. Według 88,8% ankietowanych jest ona dobra lub dostateczna. Opinii w tej sprawie nie przedstawiło 11,2% respondentów. Nikt z badanych nie odpowiedział, że

jest ona niedostateczna. Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty edukacyjnej.

Wykres 1. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

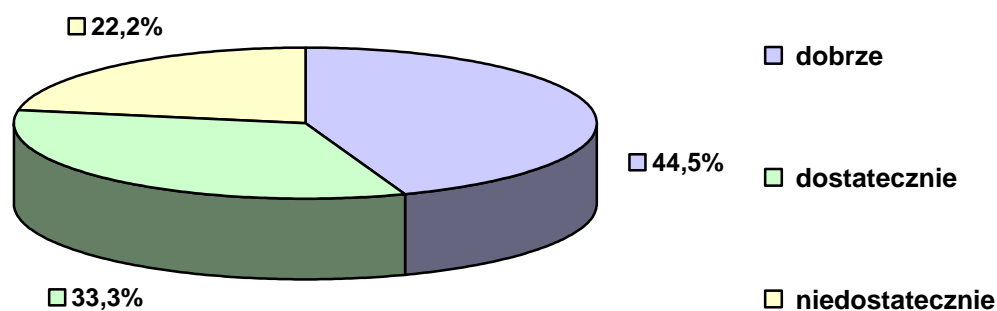
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Jeśli chodzi o ofertę opieki przedszkolnej w gminie, to 44,5% respondentów stwierdziło, że zaspokaja ona potrzeby w tym zakresie. Przeciwnego zdania była jedna trzecia badanych, a 22,2% ankietowanych nie wyraziło opinii w tej sprawie.

Zdaniem ponad 44% ankietowanych oferta opieki nad dziećmi do lat 3. jest niewystarczająca. Odmienną opinię wyraziła jedna trzecia badanych. Ponad 22% ankietowanych nie potrafiło wypowiedzieć się w tej kwestii.

Pragnąc zidentyfikować potrzeby w obszarze kultury w gminie, poproszono ankietowanych o opinię na temat obecnej oferty kulturalnej. Zdecydowana większość (77,8%) respondentów oceniła tę ofertę pozytywnie. Jednak 22,2% uczestników badania było przeciwnego zdania. Rozkład odpowiedzi dotyczący atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w gminie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

9. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy Pyrzyce w 2019 r. funkcjonowały 32 Zakłady Opieki Zdrowotnej (w tym 2 niepubliczne), prowadzonych było 6 prywatnych praktyk lekarskich, 7 praktyk stomatologicznych oraz działało 6 aptek i 2 punkty apteczne. Dane zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 15. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2019 r.

liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	32
w tym liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	2
liczba prywatnych praktyk lekarskich i stomatologicznych	13
liczba aptek	6
liczba punktów aptecznych	2

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

Gmina charakteryzuje się dobrym dostępem do specjalistycznych usług medycznych. Na jej terenie funkcjonuje Szpital Powiatowy z następującymi oddziałami: chorób wewnętrznych, chirurgii ogólnej, urazowo-ortopedyczny, anestezjologii i intensywnej terapii, izba przyjęć oraz poradniami: chirurgii ogólnej, chirurgii urazowo-ortopedycznej, poradnią preluksacyjną, ginekologiczno-położniczą, kardiologiczną, urologiczną, pulmonologiczną, diabetologiczną, endokrynologiczną, gastroenterologiczną i medycyny sportowej, a także pracowniami: endoskopową, fizjoterapii, RTG i USG. W szpitalu mieści się też Zakład Opiekuńczo-Lecznicy. Ponadto, mieszkańcy mogą korzystać z usług poradni specjalistycznych działających na terenie gminy: dermatologiczno-wenerologicznej, logopedycznej, neurologicznej, okulistycznej, otolaryngologicznej, preluksacyjnej, psychiatrycznej i odwykowej oraz świadczeń pielęgniarskich i opieki długoterminowej domowej.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na jej terenie. Poniżej zamieszczono tabele z informacjami o najczęściej występujących schorzeniach wśród osób korzystających z opieki medycznej w gminie Pyrzyce w 2019 roku.

Tabela 16. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2019 r.

rodzaj schorzenia	liczba przypadków
nowotwory	8
niedokrwistość	167
choroby tarczycy	110
cukrzyca	27
niedożywienie	27

otyłość	148
zaburzenia odżywiania	27
upośledzenie umysłowe	31
padaczka	20
dziecięce porażenie mózgowe	15
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	76
choroba nadciśnieniowa	13
alergia – dychawica oskrzelowa	201
alergia pokarmowa	91
alergia skórna	102
zniekształcenie kręgosłupa	105
choroby układu moczowego	76
wady rozwojowe układu nerwowego	14
wady rozwojowe układu krążenia	93
wady rozwojowe narządów płciowych	29
wady rozwojowe – aberracje chromosomowe	9
wady rozwojowe – inne	61
zaburzenia rozwoju	37
trwałe uszkodzenia narządu ruchu	23
inne schorzenia wymagające opieki czynnej	62

Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Wśród dzieci i młodzieży najczęściej diagnozowano alergie – dychawice oskrzelowe, niedokrwistość i otyłość.

Co się natomiast tyczy dorosłej populacji w gminie, to u tych osób najczęściej diagnozowano w 2019 r. choroby układu krążenia oraz choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej. Nieco rzadziej były to przewlekłe choroby układu trawiennego, przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa, otyłość i cukrzyca.

Tabela 17. Schorzenia pacjentów w wieku 19 i więcej lat korzystających z POZ w gminie w 2019 r.

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
gruźlica	27
nowotwory	902
choroby tarczycy	922
cukrzyca	1 545
niedożywienie	69
zaburzenia odżywiania	113
otyłość	1 614
niedokrwistość	506
choroby obwodowego układu nerwowego	785
choroby układu krążenia	4 585
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	1746

przewlekłe choroby układu trawiennego	1 806
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	3 943
inne schorzenia wymagające opieki czynnej	560

Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 18. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2019 r.

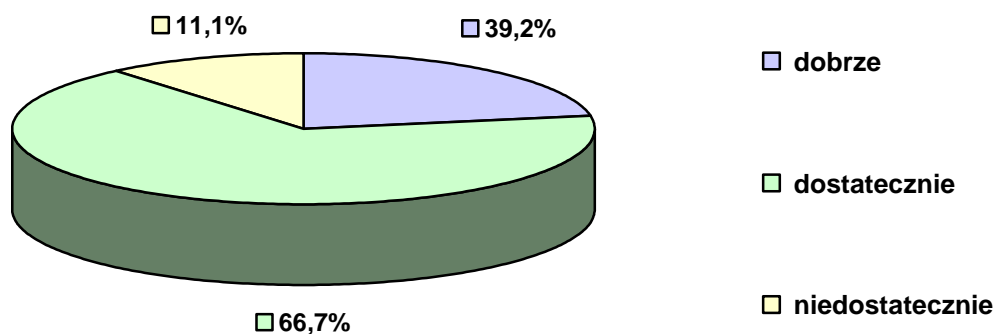
forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego (dzieci do lat 3)	741
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych (dzieci do 1. roku życia)	731
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	1 649
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	1 276

Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

W 2019 r. w gminie Pырzyce poradami profilaktycznymi zostało objętych 741 dzieci do lat 3. Pielęgniarki i położne zrealizowały 731 wizyt profilaktycznych u dzieci do 1. roku życia. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 1 649 dzieci i młodzieży, w tym 1 276 osób zbadano zgodnie z programem badań profilaktycznych.

Szeroko pojęta tematyka ochrony zdrowia znalazła odzwierciedlenie w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania. Rozkład odpowiedzi na temat ocen mieszkańców odnoszących się do funkcjonowania ochrony zdrowia w gminie ilustruje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestnicy badania bardzo pozytywnie ocenili ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia. Zdaniem 66,7% ankietowanych jest ona dostateczna, a kolejne 39,2% badanych przyznało, że jest dobra. Nieco ponad 11% respondentów uznało ją jednak za niedostateczną.

10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Uprawianiu sportu i rekreacji w gminie Pyrzyce służą zarówno obiekty sportowo-rekreacyjne, jak i naturalne warunki oraz przyroda tego regionu. Na bazę służącą uprawianiu sportu i rekreacji w gminie składa się 16 obiektów administrowanych i zarządzanych przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pyrzycach. Należą do nich: Stadion Miejski (boisko główne, dwa boiska boczne, boisko do piłki siatkowej plażowej, korty tenisowe, teren rekreacyjno-sportowy, urządzenia stacjonarne do ćwiczeń, tor do gry w kule-bule), hala sportowa, kompleks boisk „Orlik 2012” w Krzemlinie oraz boiska sportowe w miejscowościach Pyrzyce (3 obiekty), Brzesko (2), Krzemlin, Brzezin, Mielęcín, Okunica, Nieborowo, Stróżewo, Turze, Rzepnowo, Giżyn, Żabów, Pstrowice i Nowielin.

Propagowaniem kultury fizycznej w gminie zajmują się również działające na jej terenie kluby sportowe i stowarzyszenia. Należą do nich: MLKS „Sokół” Pyrzyce, LKS „Spartakus” w Pyrzycach, LZS „Gryf” w Nowielinie, LZS „Sęp” Brzesko, LZS „Goplana” Żabów, LZS „Bonus” Rzepnowo, Stowarzyszenie Pyrzyce Gold Team, Klub Karate Kamikaze, Klub Karate Anati, Stowarzyszenie Black Team – siatkówka, Pyrzyckie Towarzystwo Tenisowe, Akademia Piłkarska Sokół Pyrzyce, Stowarzyszenie Husaria Fight Team w Pyrzycach, Akademia Piłkarska Fair Play, LMKS „Żak” w Pyrzycach, LUKS „Płonia” w Okunicy, UKS „Copernikus” w Żabowie, UKS „Piaś” w Pyrzycach, UKS „Opty” w Pyrzycach, UKS „Kleks” w Pyrzycach, UKS „Orliki” w Brzesku i UKS „Olimp” w Mielęcínie.

Dane na temat obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz miejsc w obiektach noclegowych w gminie zawierają poniższe tabele.

Tabela 19. Sport i rekreacja w 2019 r.

rodzaj podmiotu	liczba
obiekty rekreacyjno-sportowe	16
kluby sportowe	22
w tym uczniowskie kluby sportowe	8

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

Tabela 20. Baza noclegowa w gminie w 2019 r.

obiekty i miejsca noclegowe	liczba
obiekty zbiorowego zakwaterowania	4
miejsca noclegowe w obiektach zbiorowego zakwaterowania	99

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

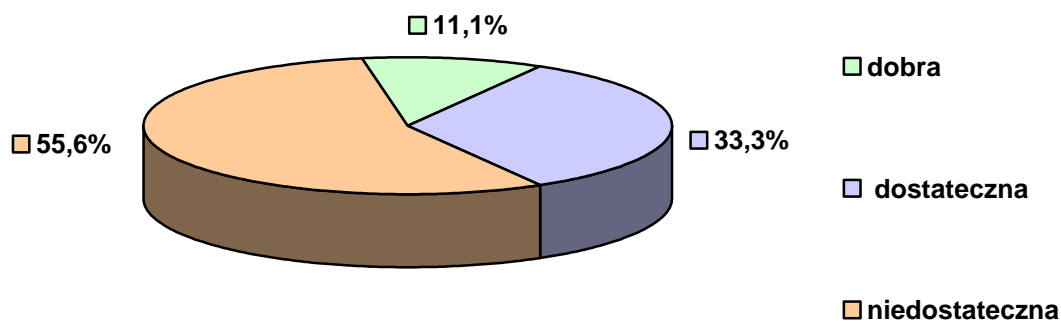
Walory krajobrazowe, nieskażone środowisko naturalne oraz liczne jeziora stanowią o wysokim potencjale turystycznym i rekreacyjnym gminy. Korzystne warunki sprzyjają rozwojowi różnych form rekreacji i aktywnej turystyki, (zwłaszcza rowerowej, kajakarstwa, żeglarstwa i wędkarstwa). Przez obszar gminy, wzdłuż jej najatrakcyjniejszych terenów, biegną liczne rowerowe trasy turystyczne: (Szlak Czerwony – Warnice, Szlak Żółty – Bielice, Szlak Zielony – Kozielice, Szlak Niebieski – Przelewice, Szlak Czarny – Przelewice, Szlak Niebieski – Miedwie) oraz pieszy Szlak Ziemi Pyrzyckiej im. Stanisława Jonsona. Dają one miłośnikom wędrówek możliwość poznania wielu obiektów, a przede wszystkim piękna malowniczych krajobrazów.

W Pyrzycach oraz innych miejscowościach gminy można znaleźć ciekawe przykłady historii i kultury tego regionu, m.in. Stare Miasto i zespół średniowiecznych murów obronnych, ruiny Bramy Szczecińskiej, Baszty: Pijacka, Śpiącej Królowy, Mnisza, Prochowa, Lodowa, Sowia; Brama Bańska, dwór w Krzemlinie oraz liczne zabytki architektury sakralnej (kościół pw. Wniebowzięcia NMP, kościół NMP Bolesnej, kaplica Świętego Ducha, studnia św. Ottona) i świeckiej (kamienice z XIX i XX wieku, grodzisko, ratusz miejski, parki podworskie w miejscowościach: Ryszewko, Żabów, Pyrzyce, Pstrowice, Mechowo, Krzemlin, Mielęcín, Nowielin).

Rozwojowi turystyki na terenie gminy sprzyja także bogactwo przyrody regionu, urozmaicone ukształtowanie terenu i polodowcowy krajobraz, bogaty w liczne doliny i wzniesienia z pięknymi zbiornikami wodnymi: jeziorem Płoń, połączonym przez rzekę Płoń i Kanał Płoński z Jeziorem Miedwie, powstałe w pobliżu jezior plaże i kąpieliska oraz rezerwat przyrody „Brodogóry I”, pomniki przyrody, parki miejskie, a także dwie minitężnie spełniające zadanie inhalatorium zdrowotnej solanki czerpanej ze źródeł geotermalnych.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono mieszkańców gminy o ocenę oferty w zakresie sportu i rekreacji w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oferta w zakresie sportu i rekreacji została oceniona negatywnie przez 55,6% respondentów. Jednocześnie 44,4% ankietowanych doceniło podejmowane w gminie działania na rzecz tworzenia, a następnie rozwijania oferty w tym zakresie.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Według danych udostępnionych na potrzeby niniejszego dokumentu przez Komendę Powiatową Policji w Pyrzycach, w 2019 r. na terenie gminy Pyrzyce stwierdzono ogółem 359 przestępstw (wzrost o 24% w porównaniu z 2018 r.), wskaźnik wykrywalności wynosił 84%. Do najczęściej popełnianych czynów karalnych należały: niealimentacja (52 przypadki, wzrost o 37%), kradzieże (28 przypadków, wzrost o 22%), kradzieże z włamaniem (23 przypadki, wzrost o 64%), uszkodzenie mienia (23 przypadki, wzrost o 188%) oraz przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (23 przypadki, spadek o 26%). Jeśli chodzi o bezpieczeństwo w ruchu drogowym, to w 2019 r. doszło na terenie gminy do 6 wypadków i 113 kolizji, zatrzymano 97 kierujących pod wpływem alkoholu.

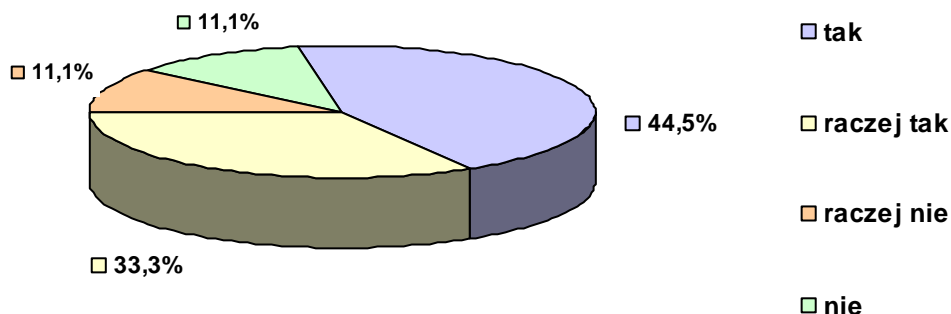
W 2019 r. na terenie gminy nie odnotowano przestępstw popełnionych przez osoby nieletnie.

Utrzymywaniem porządku publicznego i zapewnieniem bezpieczeństwa mieszkańcom zajmuje się także funkcjonująca na terenie Pyrzyc Straż Miejska.

Według danych II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Karnych Sądu Rejonowego w Stargardzie w latach 2017-2019 r. dozorem kuratorskim objętych było 105 dorosłych mieszkańców gminy Pyrzyce.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Pyrzyce pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Z wypowiedzi mieszkańców wynika, że większość (77,8%) badanych w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. Przeciwną opinię wyraziło 22,2% respondentów.

12. POMOC SPOŁECZNA

W zakres działania Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach wchodzi zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej oraz inne zadania zlecone gminie i zadania własne gminy, tj. w szczególności w ramach ustaw o: świadczeniach rodzinnych, świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ochronie zdrowia psychicznego, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pomocy państwa w wychowaniu dzieci, pomocy osobom uprawnionym do alimentów czy prawo energetyczne.

Z końcem 2019 r. kadrę Ośrodka Pomocy Społecznej stanowiło 42 pracowników. Dane na temat stanu zatrudnienia w Ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 21. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r.

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	5	0
pracownicy socjalni	11	0
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	9	0
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	4	0
pozostali pracownicy	13	0

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na Ośrodek Pomocy Społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2019 r. w gminie Pyrzyce wskaźnik ten był spełniony, bowiem na jednego pracownika socjalnego przypadało 1 658 mieszkańców.

Tabela 22. Wykształcenie kadry OPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r.

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób		
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni	
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	4	
	wyższe niekierunkowe	4	1	
	średnie niekierunkowe	–	6	
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	3	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	5
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	1
		w trakcie realizacji	–	–

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Z końcem 2019 r. wykształcenie wyższe kierunkowe posiadała 1 osoba z kadry kierowniczej oraz 4 pracowników socjalnych, wykształceniem wyższym niekierunkowym legitymowały się 4 osoby z kadry kierowniczej i 1 pracownik socjalny, zaś wykształcenie średnie posiadało 6 pracowników socjalnych. Dodatkowo 3 osoby kierujące OPS-em posiadały ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, 5 pracowników socjalnych posiadało I stopień specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego, a II stopniem specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego legitymował się 1 pracownik socjalny.

Przepisy prawa dokładnie precyzują, kto i kiedy może skorzystać ze wsparcia udzielanego przez powołane do tego instytucje. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych w latach 2017-2019 w gminie Pyrzyce na pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 23. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2017-2019

wielkość wydatków (w zł)	2017	2018	2019
ogółem	22 564 207	21 716 684	25 637 321
w tym na świadczenia pomocy społecznej	5 785 410	5 986 702	5 799 747
w tym na świadczenia rodzinne	16 788 797	15 729 982	19 837 574
na zadania własne gminy	6 051 880	6 366 360	6 274 790
na zadania zlecone gminie	16 512 327	15 380 324	19 362 531

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Wartość środków przeznaczanych w gminie na pomoc społeczną w analizowanym okresie ulegała wahaniom osiągając najwyższy poziom w 2019 r. – 25 637 321 zł.

W wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej OPS współdziałał z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, ochroną zdrowia, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta wpływa na prawidłowe identyfikowanie zapotrzebowania na pomoc, zgodnie z obowiązującymi przepisami, a co się z tym wiąże – pośrednio wpływa na trafność udzielanego wsparcia i właściwą dystrybucję środków.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez OPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2017-2019.

Tabela 24. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	853	808	734
liczba rodzin	637	603	558
liczba osób w rodzinach	1 261	1 196	1 071
udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	6,79%	6,51%	5,87%

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2017-2019 z roku na rok malała. Analogicznie zmniejszał się udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogólnej ludności gminy. Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w 2019 r.

Tabela 25. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach
0-16 lat	169
17-21 lat	15

22-30 lat	47
31-40 lat	81
41-50 lat	88
51-60 lat	148
61-70 lat	87
71 lat i więcej	95
razem	734

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Tabela 26. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat, którym przyznano pomoc według decyzji administracyjnych
pracuje	66
pracuje dorywczo	44
nie pracuje	144
studiuje	1
uczy się	14
na rencie	50
na emeryturze	104
na zasiłku dla bezrobotnych	18
bezrobotny bez prawa do zasiłku	94

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez OPS pomocą społeczną w 2019 r. wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do lat 16. Jeśli zaś chodzi o aktywność zawodową dorosłych odbiorców pomocy społecznej, to najliczniejszą grupę stanowiły osoby niepracujące. Szczegółowe dane liczbowe dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
ubóstwo	458	398	369	945	813	715
bezdomność	36	35	32	38	37	37
potrzeba ochrony macierzyństwa	48	57	50	240	265	232
bezrobocie	279	243	203	649	585	495
niepełnosprawność	288	268	234	488	439	357

długotrwała lub ciężka choroba	348	358	341	593	604	556
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	107	115	110	344	382	353
w tym rodziny niepełne	94	98	92	282	295	283
w tym rodziny wielodzietne	13	44	38	69	230	196
przemoc w rodzinie	6	0	3	16	0	10
alkoholizm	56	55	52	78	70	70
narkomania	2	0	1	2	0	5
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	12	3	10	13	3	12
zdarzenia losowe	3	2	2	5	6	6

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 były: ubóstwo oraz długotrwała lub ciężka choroba. W przypadku ubóstwa liczba rodzin korzystających na przestrzeni rozpatrywanego okresu ze wsparcia z tego powodu spadała, zaś w przypadku długotrwałej lub ciężkiej choroby liczba rodzin ulegała wahaniom.

Istotnymi przyczynami udzielania mieszkańcom gminy wsparcia ze strony pomocy społecznej była niepełnosprawność i bezrobocie. Liczba rodzin w obu przypadkach zmniejszała się w trakcie rozpatrywanego okresu.

Kolejnymi zauważalnymi powodami przyznawania wsparcia były: wahająca się pod względem liczby rodzin bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, malejący pod względem liczby rodzin alkoholizm oraz wahająca się pod względem liczby rodzin potrzeba ochrony macierzyństwa.

W mniejszym zakresie pomoc społeczną w gminie Pyrzyce przyznawano ze względu na bezdomność. Liczba rodzin objętych tym rodzajem wsparcia malała.

Znacznie rzadziej, bowiem odnotowano tylko pojedyncze przypadki, pomoc społeczna trafiała do rodzin, które wymagały takiego wsparcia z powodu trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego i przemocy w rodzinie. Jeszcze mniej było w gminie osób i rodzin, którym należało udzielić pomocy ze względu na zdarzenia losowe czy narkomanie.

Należy mieć jednak na uwadze, iż nie wszyscy potrzebujący zgłaszają się po pomoc. Część osób wymagających wsparcia nie jest widoczna w systemie pomocy, a przyczyny takiego stanu rzeczy najczęściej są bardzo subiektywne i związane z poczuciem wstydu, niechęcią przed ujawnianiem relacji rodzinnych, obawą przed reakcją otoczenia i stygmatyzacją, wewnętrzną potrzebą zachowania samodzielności lub wiąże się z brakiem akceptacji warunków wymaganych do spełnienia, aby uzyskać pomoc, a wynikających z obowiązującego systemu prawnego. Także te i podobne uwarunkowania sprawiają, iż osoby i rodziny, niejednokrotnie dzieci, dotknięte przemocą domową nie trafiają pod opiekę wyspecjalizowanych instytucji i nie otrzymują należnego wsparcia.

Trudności rodzin, będące jednym z warunków udzielania świadczeń z pomocy społecznej, wpływały nie tylko na wysokość pomocy finansowej, ale także na formę udzielanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej wsparcia. Dane liczbowe dotyczące różnych form wsparcia za lata 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2017-2019

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
pieniężna	577	521	474	545	505	457	1 089	1 011	892
rzeczowa	320	323	6	220	219	224	557	564	539
praca socjalna	X	X	X	518	433	378	1 001	840	707
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	73	112	67	213	310	203
schronienie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
usługi opiekuńcze	67	75	77	67	75	77	81	83	82
specjalistyczne usługi opiekuńcze	6	5	7	6	5	7	11	10	10
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	31	24	27	X	X	X	X	X	X

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

W latach 2017-2019 na terenie gminy Pyrzyce najwięcej rodzin korzystało ze wsparcia w formie pomocy finansowej, głównie w postaci zasiłków, przy czym ich liczba w tym okresie z roku na rok spadała. W mniejszym stopniu mieszkańcom przyznawano pomoc w formie pracy socjalnej, a w następnej kolejności pomoc

rzeczową, która najczęściej świadczona jest w postaci posiłków, ubrań bądź sprzętów codziennego użytku. W przypadku pracy socjalnej liczba rodzin, którym przyznano pomoc, zmniejszała się, natomiast w przypadku świadczeń rzeczowych ulegała wahaniom. Znacznie mniejszy zasięg miała pomoc w formie poradnictwa specjalistycznego, usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.

Dodatkową formą pomocy jest kontrakt socjalny, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Celem kontraktu jest przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Kontrakt określa zobowiązania i uprawnienia obu stron, a do wykonywania pewnych działań w oznaczonym terminie zobowiązują się zarówno osoba korzystająca ze świadczeń, jak i pracownik socjalny. W 2017 r. zawarto 18 takich kontraktów, w 2018 r. – 23, natomiast w 2019 r. zawarto 28 takich kontraktów.

Istotnym wsparciem dla borykających się z różnymi problemami klientów pomocy społecznej jest pomoc asystenta rodziny. W 2019 r. 31 rodzin dysfunkcyjnych, w których wychowywało się 65 dzieci, skorzystało z takiej formy pomocy. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystenta rodziny w gminie w latach 2017-2019.

Tabela 29. Asystenci rodziny w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba asystentów rodziny	2	2	2
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	24	30	31
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	57	62	65
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	5	5	8
koszty ponoszone przez gminę z tytułu zatrudnienia asystenta rodziny (w zł)	42 418	83 272	86 082

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych, z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez OPS do domów pomocy społecznej. Dane dotyczące liczby skierowań do DPS-ów i liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 30. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-u	2	6	3
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ie	34	29	30

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

W ramach poprawy dostępności do usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób samotnych i starszych OPS realizował Program „Opieka 75+”, z którego w 2019 r. skorzystało 39 osób w wieku 75 lat i więcej, zaś programem „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” objęto 10 osób.

Szczególną formą pomocy jest **Karta Dużej Rodziny**. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci:

1. w wieku do 18. roku życia,
2. w wieku do 25. roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy,
3. bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Od 1 stycznia 2019 r. prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje również wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. Dane na temat Kart Dużej Rodziny w gminie Pyrzyce zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 31. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba wydanych kart	111	119	477
liczba rodzin objętych wsparciem	111	119	477
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	63	78	122

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

Ponadto w ramach realizacji Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej pn. Region dla Rodziny, skierowanego do rodzin wielodzietnych i seniorów, wydawano Zachodniopomorską Kartę Rodziny (wydano 32 karty) i Zachodniopomorską Kartę Seniora (wydano 102 karty osobom, które ukończyły 60 lat).

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej OPS w Pyrzycach przyznawał mieszkańcom gminy **świadczenia rodzinne**. W latach 2017-2019 wielkość środków finansowych, jakie na ten cel przeznaczano, ulegała wahaniom,

zaś liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne, zmniejszała się z roku na rok. Dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 32. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
łączna wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	4 334 374	4 171 496	4 261 303
liczba osób, którym przyznano świadczenie	1 181	1 112	1 039

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Dane szczegółowe obejmujące liczbę i rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w rozpatrywanym okresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2017-2019

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2017	2018	2019
zasiłek rodzinny	10 961	10 361	9 488
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	83	73	61
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	288	287	287
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	690	629	742
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	582	591	471
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	960	881	812
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	626	594	567
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 397	1 384	1 376
zasiłek pielęgnacyjny	5 722	5 459	5 208
świadczenie pielęgnacyjne	611	592	520
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	141	127	116
świadczenie rodzicielskie	526	526	661
dodatek dla opiekuna	318	240	192
razem	22 905	21 689	20 501

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

W latach 2017-2019 ogólna liczba wszystkich świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy z roku na rok spadała. Podstawowym świadczeniem rodzinnym jest zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka.

Kolejność trzech najliczniej udzielanych dodatków do zasiłku rodzinnego była w latach 2017-2019 podobna: najczęściej przyznawano mieszkańcom dodatek do

zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego oraz z tytułu samotnego wychowywania dziecka. Nieco niższa była liczba dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego oraz z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego.

Poza zasiłkiem rodzinnym najczęściej wypłacanymi mieszkańcom gminy świadczeniami były zasiłek pielęgnacyjny, który przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki dla osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji oraz świadczenie pielęgnacyjne.

Poza wymienionymi wyżej świadczeniami rodzinnymi uprawnionym mieszkańcom gminy wypłacano również na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci **świadczenie wychowawcze**, którego celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Poniższe zestawienie prezentuje szczegółowe dane w tym zakresie za rok 2019.

Liczba wypłaconych świadczeń:

- liczba rodzin mających ustalone prawo do świadczenia (w grudniu 2019 r.): 1 850.
- wartość wypłaconych świadczeń (w sumie w 2019 r.): **13 115 087,00 zł.**

Szczególną formą wsparcia jest wypłacane na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży świadczenie „**Za życiem**”. W analizowanym okresie w gminie Pyrzyce przyznano 1 takie świadczenie w 2018 r. i 1 takie świadczenie w 2019 r. Ponadto w 2019 r. wypłacano świadczenie „**Dobry Start**”, które trafiło do 1 586 rodzin i objęło łącznie 2 091 dzieci, a wartość wypłaconych świadczeń wyniosła 627 300 zł. W ramach programu „**Pomoc państwa w zakresie dożywiania**” z pomocy skorzystało 252 dzieci i 33 osoby dorosłe w 2017 r. oraz 256 dzieci i 34 osoby dorosłe w 2018 r., natomiast w ramach programu „**Posiłek w szkole i w domu**” pomoc otrzymało 220 dzieci i 39 osób dorosłych w 2019 r.

W ramach **FEAD** (Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym), którego celem jest udzielanie wsparcia osobom doświadczającym najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnianie pomocy żywnościowej, 369 mieszkańców gminy otrzymało wsparcie w postaci paczek żywnościowych lub posiłków. Dystrybucja

żywności odbywała się we współpracy z Parafialnym Zespołem Caritas przy Parafii św. Ottona w Pyrzycach.

W 2019 r. na terenie gminy Pyrzyce wprowadzono świadczenie pieniężne „Bon podarunkowy – wieloraczki”, które przysługuje na dwójkę i więcej dzieci urodzonych podczas jednego porodu w kwocie 2 000,00 zł. OPS wypłacił w 2019 r. jedno takie świadczenie.

W ramach wsparcia osób długotrwale bezrobotnych, klientów pomocy społecznej, Ośrodek współorganizował prace społecznie użyteczne. W projekcie uczestniczyło 15 osób z terenu gminy.

OPS prowadzi także działania kulturalno-środowiskowe na rzecz integracji społeczności lokalnej. W 2019 r. zorganizowano m.in.: dla 60 osób ubogich, samotnych i bezdomnych śniadanie wielkanocne oraz spotkanie „Wspólna Wigilia 2019”.

Gmina Pyrzyce dostrzega społeczne potrzeby osób starszych. Burmistrz Gminy Marzena Podzińska zainicjowała program „Aktywny Senior 65+”, w ramach którego uprawnione osoby starsze mogą korzystać z promocji i ofert przygotowanych specjalnie z myślą o nich przez instytucje publiczne i firmy usługowo-handlowe. W 2019 r. Ośrodek Pomocy Społecznej wydał 569 Pyrzyckich Kart Seniora 65+. Ważnym projektem realizowanym przez OPS na rzecz osób starszych, samotnych i przewlekle chorych jest program „Koperta życia”, którego celem jest uświadomienie seniorom znaczenia posiadania w ogólnodostępnym miejscu karty z podstawowymi danymi i ważnymi informacjami dotyczącymi stanu zdrowia. Po bezpłatne pakiety, udostępniane przez Ośrodek zgłosiło się 74 mieszkańców.

Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał także wsparcia w formie **świadczenia alimentacyjnego**. Prawo do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	174	143	131
liczba przyznanych świadczeń	2 457	1 978	1 717
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	942 385	768 709	676 935

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej i społecznej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Obok Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach na terenie gminy funkcjonują także Środowiskowy Dom Samopomocy w Mielęcinie, Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych w Żabowie, Warsztaty Terapii Zajęciowej Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Nowielinie, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Europejski Klub Seniora oraz Klub Młodzieżowy w Pyrzycach wraz z filią w Obojnie, a także 10 świetlic opiekuńczo-wychowawczych mieszczących się w miejscowościach: Brzezin, Giżyn, Krzemlin, Mechowo, Nieborowo, Okunica, Pstrowice Ryszewko, Turze i Żabów.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach jest główną instytucją udzielającą wsparcia w gminie. Należy jednak zaznaczyć, że mieszkańcy gminy mogą korzystać z pomocy innych jednostek, m.in. powiatowych, które obejmują swoim wsparciem teren gminy. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat osób objętych przez nie wsparciem w 2019 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2019 roku

nazwa i adres instytucji	liczba osób objętych wsparciem
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Młodych Techników 7, 74-200 Pyrzyce	–
Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Młodych Techników 7, 74-200 Pyrzyce	–
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, ul. Lipiańska 4, 74-200 Pyrzyce	345
Centrum Socjalne Caritas, Schronisko dla kobiet, ul. Krasińskiego 19, 73-110 Stargard Szczeciński	1
Dom Pomocy Społecznej w Czarnem, ul. Zamkowa 19, 77-330 Czarne	3
Dom Pomocy Społecznej w Nowym Czarnowie, Nowe Czarnowo 66, 74-105 Krajnik	4
Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci Prowadzony przez Zgromadzenie Braci Szkół Chrześcijańskich w Przytoku, Przytoko 39, 77-230 Przytoko	1
Dom Pomocy Społecznej w Śniatowie, Śniatowo 17, 72-400 Śniatowo	1
Dom Pomocy Społecznej w Żydowie, Żydowo 107, 76-010 Polanów	1
Dom Pomocy Społecznej im. Anselma Alojzego Młodzika w Parsowie, Parsowo 25, 76-039 Parsowo	1
Dom Pomocy Społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i przewlekle psychicznie chorych w Resku, ul. Wojska Polskiego 40, 72-315 Resko	1

Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim, ul. Stawna 40, 66-460 Witnica	1
Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekłe somatycznie chorych w Myśliborzu, ul. Celna 23, 74-300 Myślibórz	1
Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekłe psychicznie chorych w Szczecinie, ul. Broniewskiego 4/6, 71-460 Szczecin	1
Dom Pomocy Społecznej w Dębach Stowarzyszenie „Pod Dębami”, Dębce 11, 74-100 Dębce	1
Ośrodek dla ludzi bezdomnych, Stowarzyszenie Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi im. dr Judyma, ul. Okulickiego 3, 73-102 Stargard-Kluczewo	10

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pyrzycach w roku szkolnym 2018/2019 udzieliła 345 uczniom z terenu gminy Pyrzyce bezpośredniej pomocy w formie terapii logopedycznej, terapii pedagogicznej, diagnozy psychologicznej, pedagogicznej lub logopedycznej oraz porad bez badań. W ramach pomocy grupowej przeprowadzono w placówkach oświatowych na terenie gminy następujące działania:

- warsztaty z zakresu edukacji seksualnej – Szkoła Podstawowa w Pyrzycach,
- warsztaty wg autorskiego programu „Jak rozbroić agresję” – Szkoła Podstawowa w Okunicy, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Pyrzycach,
- zajęcia warsztatowe zawodoznawcze – Szkoła Podstawowa w Pyrzycach,
- badania przesiewowe w klasach II – wszystkie szkoły podstawowe,
- wsparcie ofierze cyberprzemocy – Szkoła Podstawowa w Okunicy,
- wsparcie psychologiczne udzielone uczniom, nauczycielom i rodzicom po zaistniałym traumatycznym wydarzeniu – Szkoła Podstawowa z Oddziałem Integracyjnym w Pyrzycach,
- zajęcia grupowe dotyczące emocji, bajkoterapia – Przedszkole Publiczne Nr 3 w Pyrzycach,
- warsztaty dotyczące bezpieczeństwa – Szkoła Podstawowa w Okunicy.

Specjaliści z PPP wspierali w procesie wychowawczym rodziców, organizując warsztaty „Szkoła dla Rodziców” oraz prelekcje:

- Przedszkole Publiczne Nr 4 w Pyrzycach – Rozwój mowy dziecka trzyletniego (25 osób), Gotowość szkolna (20 osób), Problemy adaptacyjne w przedszkolu (20 osób),
- Zespół Szkół Nr 2 CKU – Depresja wśród młodzieży (45 osób),
- Przedszkole Publiczne w Żabowie – Gry komputerowe (35 osób),
- Przedszkole Publiczne w Brzezinach – Dojrzałość szkolna (13 osób).

Ponadto w roku szkolnym 2018/2019 zrealizowano szkolenia dla Rad Pedagogicznych w placówkach oświatowych: „Praca z uczniem z ADHD” (SP w Żabowie), „Kompetencje kluczowe” (SP w Okunicy, SP w Żabowie), „Pomoc psychologiczno-pedagogiczna” (PP Nr 3 w Pyrzycach), „Dzieci utalentowane – jak je rozpoznać” (PP Nr 4 w Pyrzycach). Specjaliści z Poradni brali także udział w spotkaniach dotyczących problemów wychowawczych w Szkole Podstawowej z Oddziałem Integracyjnym w Pyrzycach oraz w Szkole Podstawowej w Pyrzycach.

Ważną instytucją wsparcia jest **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach**. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące działalności PCPR-u w gminie w odniesieniu do jej mieszkańców w zakresie pieczy zastępczej.

Tabela 36. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	4	1	1
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	3	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	10	5	2
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	2	2	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	46	44	36
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	14	16	11
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	32	33	28
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	3	2	8

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach.

13. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE

W 2019 r. na terenie gminy Pyrzyce funkcjonowały 53 organizacje pozarządowe. Samorząd podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom realizacji zadań własnych, wsparcia rzeczowego i lokalowego oraz doradztwa i konsultacji. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 37. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie

lp.	nazwa organizacji	adres
1.	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Pyrzycach	Nowielin 40, 74-230 Nowielin
2.	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół „Silni Razem”	Ryszewo 27, 74-200 Pyrzyce

3.	Polski Komitet Pomocy Społecznej, Oddział Terenowy w Pyrzycach	ul. Stargardzka 34, 74-200 Pyrzyce
4.	Polski Związek Niewidomych, Koło w Pyrzycach	Pl. Ratuszowy 1, 74-200 Pyrzyce
5.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Terenowy w Pyrzycach	
6.	Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku	
7.	Stowarzyszenie Pyrzyckie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej w Pyrzycach	
8.	Stowarzyszenie Chorych na Cukrzycę Oddział Terenowy w Pyrzycach	
9.	Pyrzyckie Stowarzyszenie Oświatowe	ul. Lipiańska 2, 74-200 Pyrzyce
10.	Pyrzyckie Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Krokus”	ul. 1-go Maja 15, 74-200 Pyrzyce
11.	Stowarzyszenie Europejski Klub Seniora	ul. Krótka 7/15, 74-200 Pyrzyce
12.	Stowarzyszenie Romów w Pyrzycach „Patra”	ul. Jana Pawła II 2a, 74-200 Pyrzyce
13.	Polskie Stowarzyszenie Turystyczno-Krajoznawcze Ziemi Pyrzyckiej	Żabów 33/6, 74-200 Pyrzyce
14.	Stowarzyszenie „Seniorita”	ul. Bankowa 3d lok. 10, 74-200 Pyrzyce
15.	Stowarzyszenie Fabryka Dobrego Czasu w Pyrzycach	ul. Słowackiego 1, 74-200 Pyrzyce
16.	Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых, Oddział Terenowy w Pyrzycach	Ryszewko, 74-200 Pyrzyce
17.	Polski Związek Wędkarski, Koło w Pyrzycach	ul. Dąbrowskiego 10, 74-200 Pyrzyce
18.	Koło Seniorów Sportu Pyrzyckiego	ul. Rolna 5, 74-200 Pyrzyce
19.	Fundacja Organy Katedry Pyrzyckiej	ul. Kościuszki 14/2, 74-200 Pyrzyce
20.	Stowarzyszenie Przyjaciół Przedszkola w Brzezynie	Brzezina 38, 74-200 Pyrzyce
21.	Stowarzyszenie Nasze Przedszkolaki	ul. Narutowicza 5, 74-200 Pyrzyce
22.	Stowarzyszenie „Aktywni Zawsze” w Żabowie	Żabów 43a/3, 74-200 Pyrzyce
23.	Fundacja Nauki i Kultury im. Ł. Borkowskiej	Pl. Wolności 3, 74-200 Pyrzyce
24.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Letnina	Letnin 9, 74-211 Letnin
25.	Stowarzyszenie Wrzos-Krzemlin	Krzemlin, 74-230 Krzemlin
26.	Stowarzyszenie Jaworek Rzepnowo	Rzepnowo, 74-200 Pyrzyce
27.	Spółdzielnia Socjalna „Brzoza”	Brzesko 119a, 74-211 Brzesko
28.	Stowarzyszenie nad Miedwiem	Turze 18, 74-200 Turze
29.	Miejski Ludowy Klub Sportowy „Sokół” Pyrzyce	ul. Sportowa 5, 74-200 Pyrzyce

30.	Ludowy Klub Sportowy „Spartakus” w Pyrzycach	ul. Młodych Techników 5, 74-200 Pyrzyce
31.	Ludowy Zespół Sportowy „Gryf” w Nowielinie	Nowielin 8/1, 74-230 Nowielin
32.	Ludowy Zespół Sportowy „Sęp” Brzesko	Brzesko 114, 74-211 Brzesko
33.	Ludowy Zespół Sportowy „Goplana” Żabów	Żabów 69, 74-200 Pyrzyce
34.	Ludowy Zespół Sportowy „Bonus” Rzepnowo	Rzepnowo 24 a, 74-200 Pyrzyce
35.	Pyrzycki Klub Olimpijczyka	ul. Rolna 5, 74-200 Pyrzyce
36.	Stowarzyszenie Pyrzyce Gold Team	ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce
37.	Klub Karate Kamikaze	ul. Rolna 5, 74-200 Pyrzyce
38.	Ludowy Międzyszkolny Klub Sportowy „Żak” w Pyrzycach	ul. Lipiańska 4, 74-200 Pyrzyce
39.	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Płonia” przy Szkole Podstawowej w Okunicy	Okunica 23, 74-200 Pyrzyce
40.	Uczniowski Klub Sportowy „Copernikus” przy Szkole Podstawowej w Żabowie	Żabów 8, 74-200 Pyrzyce
41.	Uczniowski Klub Sportowy „Piast” w Pyrzycach	ul. Rejtana 6, 74-200 Pyrzyce
42.	Uczniowski Klub Sportowy „Opty” przy Szkole Podstawowej nr 2 w Pyrzycach	ul. Poznańska 2, 74-200 Pyrzyce
43.	Uczniowski Klub Sportowy „Kleks” Sprawni Razem przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Pyrzycach	ul. Słowackiego 1, 74-200 Pyrzyce
44.	Uczniowski Klub Sportowy „Orliki” przy Szkole Podstawowej w Brzesku	ul. Królowej Jadwigi 18, 74-211 Brzesko
45.	Uczniowski Klub Sportowy „Olimp” przy Szkole Podstawowej w Mielęcinie	ul. Główna 72, 74-230 Mielęcin
46.	Akademia Piłkarska Sokół Pyrzyce	ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce
47.	Stowarzyszenie Black Team – siatkówka	ul. Lipiańska 4, 74-200 Pyrzyce
48.	Stowarzyszenie Husaria Fight Team w Pyrzycach	ul. Krótka 4c/6 74-200 Pyrzyce
49.	Stowarzyszenie Oldboje Sokoła Pyrzyce	ul. Pod Lipami 1b/6, 74-200 Pyrzyce
50.	Pyrzyckie Towarzystwo Tenisowe	ul. Sportowa 5, 74-200 Pyrzyce
51.	Stowarzyszenie Tańca Sportowego	ul. Rolna 5, 74-200 Pyrzyce
52.	Akademia Piłkarska Fair Play	ul. Warszawska 45a, 74-200 Pyrzyce
53.	Klub Karate Anati	ul. Kościuszki 1, 74-240 Lipiany

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

Listę organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Pyrzyce uzupełnia 9 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej zorganizowanych w sołectwach:

Brzesko, Mielęcín, Nowielin, Obromino, Pstrowice, Pyrzyce, Ryszewko, Stróżewo i Żabów.

W 2019 r. w gminie Pyrzyce funkcjonowało 7 parafii Kościoła rzymskokatolickiego oraz 1 związek wyznaniowy – Sala Królestwa Świadców Jehowy. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane w tym zakresie.

Tabela 38. Parafie rzymskokatolickie i związki wyznaniowe na terenie gminy

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia pw. NMP Bolesnej w Pyrzycach – Zespół Caritas	ul. Staromiejska 28, 74-200 Pyrzyce
2.	Parafia pw. św. Ottona w Pyrzycach – Stowarzyszenie Młodzieży – Zespół Caritas – Wolontariat młodzieżowy	ul. Dąbrowskiego 13, 74-200 Pyrzyce
3.	Parafia pw. Narodzenia NMP w Brzesku	Brzesko 64, 74-211 Brzesko
4.	Parafia pw. św. Wojciecha BM w Krzemlinie	Krzemlin 8 A, 74-230 Krzemlin
5.	Parafia pw. Nawiedzenia NMP w Mielęcínie	ul. Główna 26, 74-230 Mielęcín
6.	Parafia pw. Wniebowzięcia NMP w Ryszewku	Ryszewko 46, 74-200 Pyrzyce
7.	Parafia pw. św. Jana Chrzciciela w Brzesku	Brzesko 83, 74-200 Żabów
8.	Sala Królestwa Świadców Jehowy	ul. Ciepłownicza 14, 74-200 Pyrzyce

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

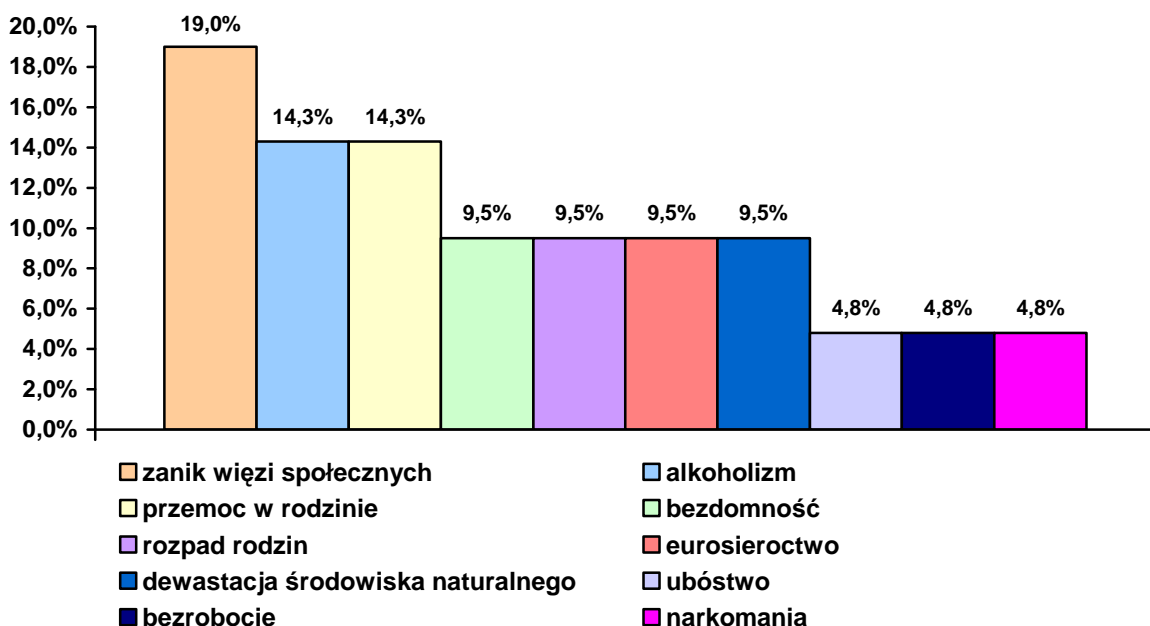
14. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

W ramach identyfikacji problemów społecznych gminy Pyrzyce oraz próby określenia stopnia ich natężenia zostały przeprowadzone badania przy zastosowaniu ankiety skierowanej do mieszkańców gminy. W badaniu ankietowym wzięło udział 9 respondentów. Grupa badawcza nie stanowiła w rozumieniu formalnym grupy reprezentatywnej. W badaniu mogła wziąć udział każda osoba zainteresowana podzieleniem się opinią w zakresie określonym przez ankietę.

Uczestników badania poproszono o wskazanie problemów bądź niekorzystnych zjawisk, które ich zdaniem są w gminie najbardziej widoczne. Pytanie to miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru.

Wśród problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali zanik więzi społecznych oraz alkoholizm i przemoc w rodzinie. W dalszej kolejności wymieniali bezdomność, rozpad rodzin, eurosieroctwo i dewastację środowiska naturalnego, a także ubóstwo, bezrobocie i narkomanię. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

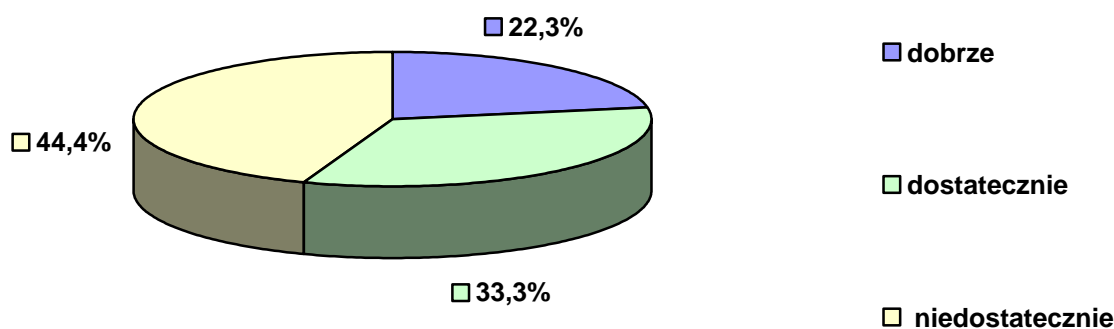
Wykres 6. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnym pytaniu poruszono kwestię oceny realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Poniższy wykres zawiera rozkład odpowiedzi.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych pozytywnie oceniła realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Zdaniem 22,3% badanych są one dobre, a jedna trzecia respondentów przyznała, że są dostateczne. Jednocześnie wysoki był odsetek (44,4%) uczestników badania, którzy stwierdzili, że są one niedostateczne.

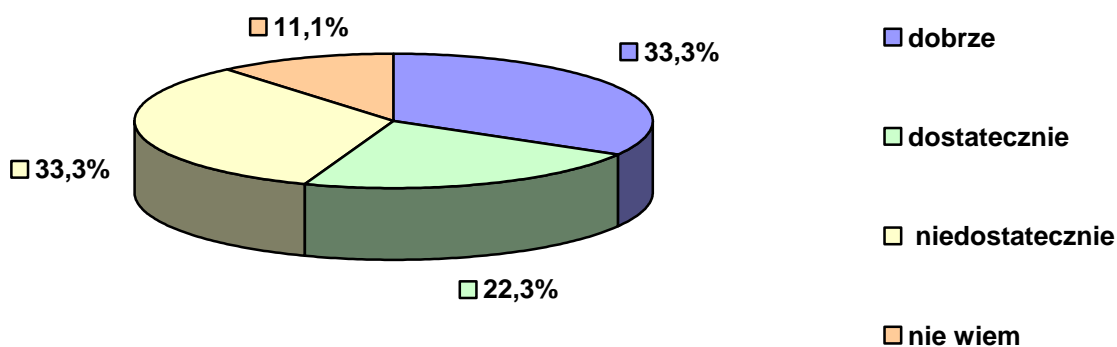
W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania i inicjatywy, jakie należałoby podjąć w gminie, aby integrować i aktywizować społeczność lokalną. Odpowiadając, ankietowani szczególnie nacisk

położyli na konieczność organizowania imprez integracyjnych (np. festynów rodzinnych) wydarzeń kulturalnych i turniejów sportowych, dalszego promowania gminy – jej walorów i zabytków, inicjowania działań włączających mieszkańców w życie społeczne oraz tworzenia miejsc spotkań społeczności lokalnej, szczególnie na obszarach wiejskich. Wspomniano także o potrzebie podnoszenia świadomości mieszkańców na temat możliwości czynnego uczestnictwa w życiu społecznym i posiadania rzeczywistego wpływu na sytuację w gminie.

Wskazując działania, które mogłyby przyczynić się do łagodzenia bądź rozwiązywania problemów społecznych oraz zaspokojenia potrzeb mieszkańców, uczestnicy badania wymieniali najczęściej dalszy rozwój infrastruktury sportowej i kulturalnej (wytyczanie ścieżek rowerowych, budowę basenu i amfiteatru), stworzenie domu dziennego pobytu dla seniorów, zapewnienie opieki paliatywnej oraz inicjowanie pomocy sąsiedzkiej dla osób starszych i niepełnosprawnych, a także zwiększenie dostępu do ofert pracy dla osób dotkniętych niepełnosprawnością.

W sondażu poruszono także kwestię oceny komunikacji między władzami samorządowymi a mieszkańcami. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Prawie 56% respondentów pozytywnie oceniło komunikację z władzami samorządowymi. Jedna trzecia badanych uznała ją za dobrą, a 22,3% ankietowanych przyznało, że jest na dostatecznym poziomie. Jednak ponad 33% respondentów stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Zdania w tej sprawie nie przedstawiło 11,1% pytanych.

Z przeprowadzonego badania wynika, że gmina Pyrzyce jest dobrym miejscem do zamieszkania, bowiem na pytanie o ocenę poziomu zadowolenia z faktu bycia mieszkańcem gminy, wszyscy respondenci wyrazili opinię pozytywną.

15. BEZROBOCIE

Sytuacja na rynku pracy w gminie Pyrzyce na przestrzeni ostatnich lat ulegała poprawie, bowiem z roku na rok malała liczba zarejestrowanych w urzędzie pracy osób bezrobotnych, w tym kobiet, które stanowiły zdecydowaną większość ogółu osób pozostających bez pracy. W latach 2017-2019 zmniejszył się także udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. Dane w tym zakresie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 39. Stan bezrobocia w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób w wieku produkcyjnym	11 282	10 995	10 801
liczba bezrobotnych w gminie ogółem	607	516	481
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	347	332	288
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	5,4%	4,7%	4,5%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2017-2019 w powiecie pyrzyckim, województwie zachodniopomorskim i w kraju.

Tabela 40. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
stopa bezrobocia w powiecie pyrzyckim	13,0%	11,7%	10,4%
stopa bezrobocia w województwie zachodniopomorskim	8,7%	7,4%	6,7%
stopa bezrobocia w kraju	6,6%	5,8%	5,2%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach i Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2017-2019 powiat pyrzycki charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa zachodniopomorskiego, jak i w stosunku do kraju stopą bezrobocia. Zarówno w województwie, powiecie, jak i w kraju poziom bezrobocia sukcesywnie malał w trakcie rozpatrywanego okresu.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez

pracy, wykształcenia i stażu pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2019 r. dla gminy Pyrzyce przedstawia poniższa tabela.

Tabela 41. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	59	31	52,5%
25-34 lata	133	105	78,9%
35-44 lata	122	83	68,0%
45-54 lata	71	39	54,9%
55-59 lat	53	29	54,7%
60 lat i więcej	41	x	x
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	61	22	36,1%
1-3 miesiące	92	55	59,8%
3-6 miesięcy	62	34	54,8%
6-12 miesięcy	72	39	54,2%
12-24 miesiące	79	59	74,7%
powyżej 24 miesięcy	115	79	68,7%
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	62	48	77,4%
policealne i średnie zawodowe	95	57	60,0%
średnie ogólnokształcące	58	40	69,0%
zasadnicze zawodowe	119	63	52,9%
gimnazjalne i niższe	147	80	54,4%
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	50	37	74,0%
do 1 roku	123	72	58,5%
1-5 lat	149	98	65,8%
5-10 lat	67	37	55,2%
10-20 lat	55	29	52,7%
20-30 lat	25	11	44,0%
30 lat i więcej	12	4	33,3%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach.

Na koniec 2019 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata i 35-44 lata, osoby z wykształceniem gimnazjalnym

i niższym oraz zasadniczym zawodowym, osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy oraz osoby ze stażem pracy od 1 do 5 lat. Najmniej bezrobotnych w 2019 r. było w następujących grupach: osób w wieku powyżej 60 lat, osób pozostających bez pracy do 1 miesiąca, osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz osób ze stażem pracy powyżej 30 lat.

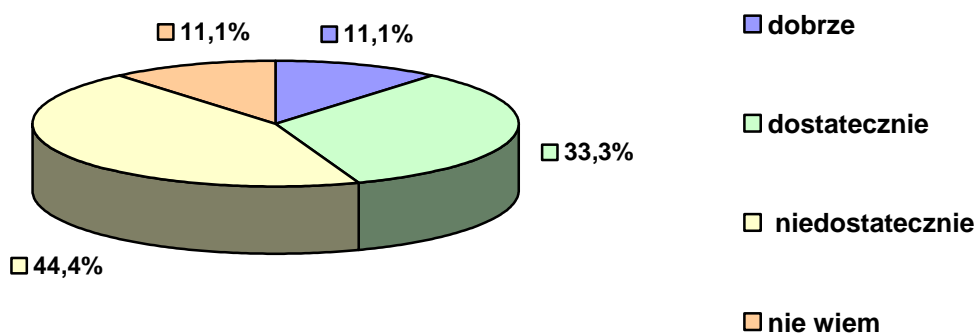
Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym, osób pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy, osób w wieku 25-34 lata oraz osób bez stażu pracy.

Wśród ogółu bezrobotnych znalazły się także osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym było 14 osób niepełnosprawnych, 115 osób posiadało co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 lat, 137 osób było w wieku powyżej 50 lat, a 236 osób było bezrobotnych długotrwale.

W gminie Pyrzyce bezrobocie było czwartym, biorąc pod uwagę liczbę rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej. W ostatnich latach spadał jego poziom, ale skutki wyższego poziomu tego zjawiska w latach wcześniejszych są nadal odczuwane w rodzinach, szczególnie tych najuboższych, gdzie pojawiły się uzależnienia, konflikty, problemy wychowawcze. Zjawiska te, występujące długotrwale, prowadzą do ich rozpadu, a niektórzy członkowie takich rodzin zmuszeni są szukać pomocy w wyspecjalizowanych instytucjach.

Uczestników przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Działania realizowane w gminie w zakresie przeciwdziałania bezrobociu zostały uznane za dostateczne lub dobre przez 44,4% badanych. Jednocześnie taki sam odsetek respondentów ocenił je negatywnie. Ponad 11% ankietowanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

16. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Obecnie jest ona w dużej mierze wynikiem kryzysu polityki mieszkaniowej, w szczególności w odniesieniu do budownictwa socjalnego i komunalnego. Rodziny ubogie zagrożone eksmisją z powodu zadłużenia nie zawsze mogą liczyć na pomoc krewnych lub mieszkanie zastępcze, co jest przyczyną występowania bezdomności. Istotna jest także dysfunkcjonalność instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej. Bezdomność może też dotyczyć młodzieży opuszczającej domy dziecka i osób starszych oczekujących na miejsce w domach pomocy społecznej. Osobami bezdomnymi są także osoby, które wybrały taki styl życia.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z terenu gminy świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach. Poniższa tabela przedstawia dane o liczbie osób korzystających z pomocy w tym zakresie.

Tabela 42. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS-u z powodu bezdomności w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin	36	35	32
liczba osób w rodzinach	38	37	37

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

17. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Skuteczne przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką i łagodzeniem zarówno objawów, jak i skutków tych zjawisk.

Na szczeblu gmin działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki, takich jak:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii;

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Tabela 43. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2017-2019

rodzaj	wartość w zł		
	2017 r.	2018 r.	2019 r.
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	434 445,00	400 414,00	438 676,96

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pyrzycach.

W latach 2017-2019 wysokość kwot uzyskiwanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Pyrzyce ulegała wahaniom, najwyższy poziom osiągając w 2019 r.

Tabela 44. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2017-2019 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków (w zł)	2017	2018	2019
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	361 655,00	341 014,00	388 677,00
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	50 000,00	50 000,00	50 000,00
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	22 790,00	9 400,00	0
razem	434 445,00	400 414,00	438 677,00

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pyrzycach.

W latach 2017-2019 wysokość kwot przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie Pyrzyce wahała się, osiągając najwyższy poziom w 2019 r. W 2018 r. środki przeznaczane na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie znacząco spadły w porównaniu z rokiem 2017, natomiast w 2019 r. nie wydatkowano na ten cel odrębnych funduszy.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności GKRPA w Pyrzycach przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 45. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017-2019

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	10	10	10

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pyrzycach.

Tabela 46. Działalność GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	39	9	30
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pyrzycach.

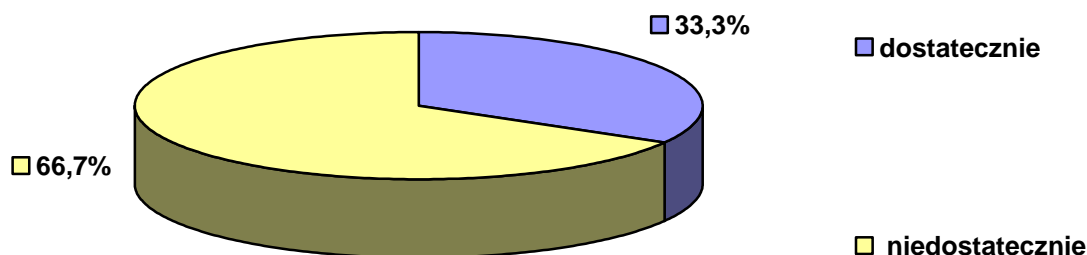
W latach 2017-2019 liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu, ulegała znaczącym wahaniom – odpowiednio: 39, 9 i 30 osób. W rozpatrywanym okresie komisja nie występowała z wnioskami do sądu o podjęcie obowiązkowego leczenia odwykowego.

Tabela 47. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	17	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o przestępstwie	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pyrzycach.

O ocenę działań, jakie prowadzone są w gminie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, zapytano w badaniu ankietowym mieszkańców. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ujęto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?

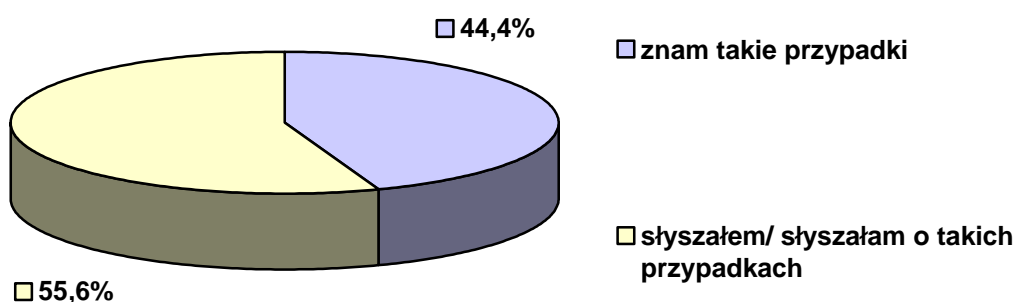
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Działania przeciwdziałające uzależnieniom zostały ocenione negatywnie, bowiem dwie trzecie badanych uznało je za niedostateczne. Jednocześnie jedna trzecia ankietowanych wyraziła przeciwną opinię.

Potwierdzeniem tych opinii są wyniki badania ankietowego, gdzie alkoholizm był drugim najczęściej wskazywanym problemem lokalnym dostrzeganym przez respondentów. Oznacza to, iż jest dotkliwie odczuwany przez mieszkańców i może stanowić realne zagrożenie porządku społecznego i prawidłowego funkcjonowania rodzin.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy odnieśli się także do styczności pośredniej lub bezpośredniej z osobami doświadczającymi lub stosującymi przemoc. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

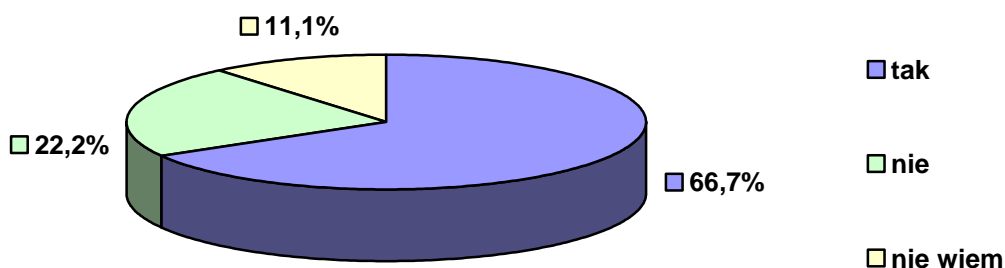

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Bardzo niepokojąco przedstawiają się wyniki odpowiedzi na to pytanie, bowiem wszyscy uczestnicy badania znają przypadki stosowania przemocy w rodzinie lub o nich słyszeli.

Oceniając ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, dwie trzecie ankietowanych potwierdziła takie obawy. Odmienną opinię wyraziło 22,2% badanych. Ponad 11% respondentów wskazało na odpowiedź „nie wiem”, co może świadczyć o braku świadomości części badanej społeczności co do zagrożenia tym zjawiskiem.

Wykres 12. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie umożliwiają i normują odpowiednie akty prawne, a do podstawowych w tym zakresie należy Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 marca 2011 r. w sprawie procedury przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie powinno opierać się na ścisłej współpracy wszystkich powołanych do tego instytucji i organizacji. Konieczne jest dokładne rozpoznanie danego problemu i okoliczności jego występowania oraz zapewnienie ciągłości działań podejmowanych wcześniej, jak choćby w ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego. W ujawnionych przypadkach stosowania przemocy w rodzinie lub uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy, wdrażana i prowadzona jest procedura „Niebieskie Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli OPS-u, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, GKRPA i organizacji pozarządowych, a wszystkie te działania koordynuje Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.

Procedurę kończy się po zrealizowaniu opracowanego przez grupę roboczą indywidualnego planu pomocy dla rodziny lub po ustaniu przemocy w rodzinie – na wniosek instytucji, która założyła „NK”, albo w przypadku, gdy rodzina nie jest zainteresowana rozwiązaniem problemu i prowadzenie „NK”, staje się bezzasadne.

Dane dotyczące funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 48. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Pyrzyce w latach 2017-2019

zakres danych	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	12	12	14
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4
liczba spotkań grup roboczych	96	79	147
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	33	24	36
^{w tym} sporządzone przez Policję	27	22	32
^{w tym} sporządzonych przez pracowników socjalnych	5	1	3
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	30	30	29
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	14	17	11
liczba spraw sądowych z powodu przemocy w rodzinie	4	6	8
zakończonych wyrokiem	3	2	3
zakończonych wyrokiem skazującym na osadzenie w zakładzie karnym	1	4	5
zakończonych wyrokiem w zawieszeniu	0	0	0
umorzonych	0	0	0

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Pyrzycach.

Wszystkie działania i procedury odbywają się we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie. Ponadto w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w placówkach oświatowych realizowane były liczne przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie wykładów, spotkań ze specjalistami, programów, warsztatów i pogadanek oraz konkursów, imprez sportowych, artystycznych i okolicznościowych, sfinansowano także wyjazdy kolonijne oraz materiały edukacyjne.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy również Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 56 rodzinom (78 osób w rodzinach) w 2017 r., 55 rodzinom (70 osób w rodzinach) w 2018 r. i 52 rodzinom (70 osób w rodzinach) w 2019 r. Pomoc z powodu narkomanii była niewielka 2 rodziny (2 osoby w rodzinie) w 2017 r. i 1 rodzina (5 osób w rodzinie) w 2019 r. W analizowanym okresie wsparcie ze względu na przemoc w rodzinie przyznawano 6 rodzinom (16 osób w rodzinach) w 2017 r. i 3 rodzinom (10 osób w rodzinach) w 2019 r.

W gminie Pyrzyce jednostkami wsparcia dla osób uzależnionych lub dotkniętych przemocą w rodzinie są (obok OPS-u i GKRPA) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punkt Konsultacyjny

dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie, Przychodnia Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia, Straż Miejska, Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Krokus”, w którym poza cyklicznie organizowanymi mitingami przeprowadzono 54 konsultacje psychoterapeutyczne, 3 osoby zostały objęte stałą psychoterapią, a rodzinom współuzależnionych udzielono 18 jednorazowych konsultacji, a także Klub Młodzieżowy w Pyrzycach wraz z filią w Obojnie, który objął całoroczną opieką 35 osób, zaś z pomocy zatrudnionego w klubie psychoterapeuty skorzystało 13 podopiecznych, oraz 10 świetlic środowiskowych realizujących program opiekuńczo-wychowawczy, mieszczących się w miejscowościach: Brzezin, Giżyn, Krzemlin, Mechowo, Mielęcín, Nieborowo, Okunica, Pstrowice, Turze i Żabów i jednostka powiatowa – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach.

18. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Problemy oraz doświadczenia kobiet i mężczyzn powinny być integralnym elementem planowania, wdrażania i monitorowania realizowanych programów i projektów, aby nierówność się nie utrwałała, a kobiety i mężczyźni odnosili równe korzyści. Dzięki wdrażaniu zasady równości szans płci w realizowanych przedsięwzięciach, odpowiadają one lepiej na specyficzne potrzeby zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć oraz odniesieniu się do występujących barier równości płci. W latach 2017-2019 w gminie Pyrzyce struktura ludności pod względem płci była stabilna; stale nieco więcej niż połowę mieszkańców stanowiły kobiety. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 49. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba ludności gminy ogółem	18 561	18 365	18 241
liczba kobiet	9 522	9 431	9 391
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	51,30%	51,35%	51,48%

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach, w całym rozpatrywanym okresie, kobiety stanowiły ponad połowę ogółu osób bezrobotnych w gminie.

Tabela 50. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba bezrobotnych ogółem	607	516	481
liczba bezrobotnych kobiet	347	332	288
udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych	57,17%	64,34%	59,88%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach.

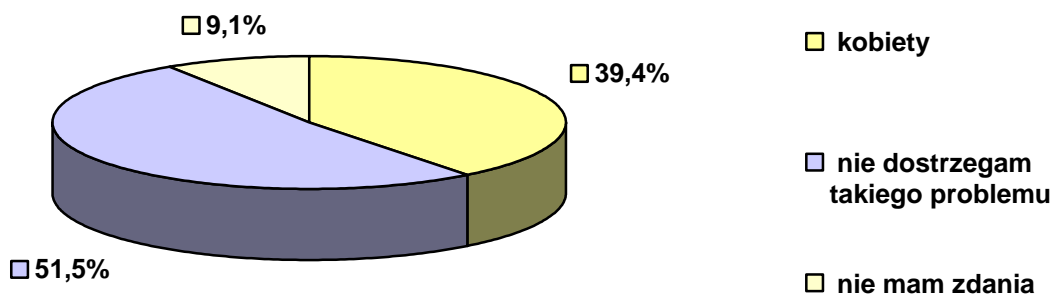
Analiza struktury bezrobocia w gminie pod względem płci wykazała, że kobiety zdecydowanie przeważały we wszystkich wyróżnionych kategoriach, zarówno jeśli chodzi o wiek, czas pozostawania bez pracy, wykształcenie i staż pracy. Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym, średnim ogólnokształcącym oraz policealnym i średnim zawodowym, osób pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy, powyżej 24 miesięcy i od 1 do 3 miesięcy, osób bez stażu zawodowego, ze stażem od 1 do 5 lat i do 1 roku, a także osób w wieku 25-34 lata oraz 35-44 lata.

Może to wskazywać na istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy, co jednocześnie implikuje konieczność działań sprzyjających aktywizacji zawodowej kobiet, a w działaniach tych należy uwzględnić szeroki zakres rozwiązań ułatwiających kobietom godzenie pracy zawodowej i życia rodzinnego.

Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie Pyrzyce przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Do analizy przedłożono w sumie 33 ankiety wypełnione przez wybranych losowo mieszkańców.

Zasada równości szans płci ma ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując im taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów. Uwzględniając powyższe, pytano respondentów, kto, ich zdaniem, jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans. Rozkład uzyskanych odpowiedzi zawarto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 13. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?

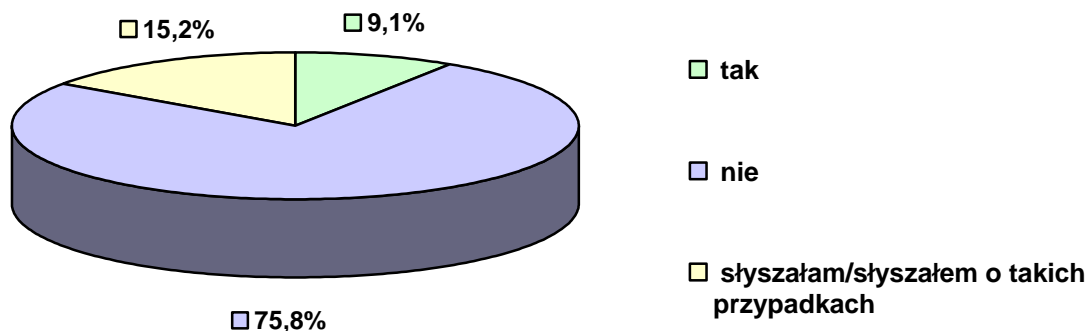

Dane z badania ankietowego.

Ponad 51% badanych nie dostrzega problemu zawartego w pytaniu. Jednocześnie prawie 40% respondentów uważa, że bardziej zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć są kobiety. Opinii w tej sprawie nie wyraziło 9,1% pytanych. Nikt z ankietowanych nie odpowiedział, że są to mężczyźni.

Badanie ankietowe pozwoliło również poznać wiedzę biorących w nim udział respondentów na temat problematyki równości szans kobiet i mężczyzn w ich lokalnym środowisku. Zdecydowana większość (75,8%) spośród pytanych mieszkańców odpowiedziała, że nie spotkała się z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie. Jednak 24,3% badanych stwierdziło, iż słyszało o przypadkach dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub przyznało, że spotkało się z takimi przypadkami. Uzyskane odpowiedzi ilustruje poniżej zamieszczony wykres.

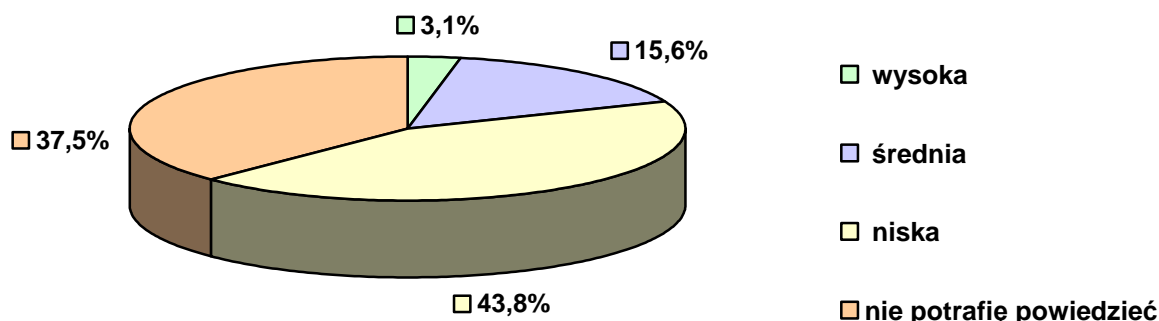
Wykres 14. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?

Dane z badania ankietowego

Do uczestników badania skierowano też pytanie dotyczące określenia skali problemu nierówności płci w gminie. Poniższy wykres zawiera rozkład odpowiedzi.

Wykres 15. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?

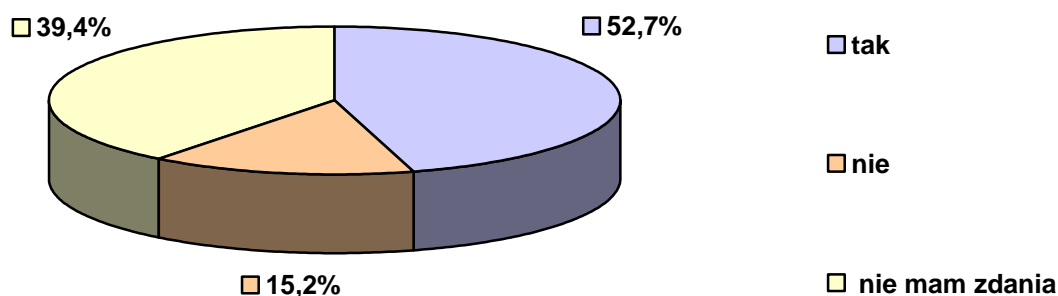

Dane z badania ankietowego

Zdaniem 43,8% badanych skala problemu nierówności płci na terenie gminy jest niska, 15,6% respondentów przyznało, że jest ona średnia, zaś 3,1% pytanym stwierdziło, że jest ona wysoka. Prawie 38% ankietowanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Uczestnicy badania udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące potrzeby podejmowania działań na rzecz równości kobiet i mężczyzn oraz mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji płciowej. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje zamieszczony poniżej wykres.

Wykres 16. Czy wg Pani/Pana powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Prawie 53% badanych uznało, że takie działania są potrzebne. Jednocześnie 15,2% ankietowanych nie widzi potrzeby podejmowania takich działań. Wysoki odsetek (39,4%) respondentów nie potrafił rozstrzygnąć tak sformułowanej kwestii.

Kolejne pytanie dotyczyło obszarów, w jakich powinno się podejmować działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn przeciwdziałające dyskryminacji ze względu na płeć. Respondenci najczęściej wskazywali rynek pracy (23,5%), płace i życie rodzinne (po 19,3%), awans zawodowy (13,7%), a także udział we władzach samorządowych i ochronę zdrowia (po 7,8%). Odpowiadając na pytanie o konkretne działania, jakie należy podejmować na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ankietowani zwrócili uwagę na potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w tym zakresie, wyrównania szans na rynku pracy, szczególnie w zakresie płac, a także zapewnienia równych możliwości w dostępie do stanowisk, szczególnie kierowniczych.

Z wypowiedzi udzielonych dla badania ankietowego, na którym opiera się w znacznej mierze niniejsze opracowanie, wynika, że ankietowani dostrzegają problemy nierówności szans oraz dyskryminacji płciowej i identyfikują je nie tylko w obszarze zatrudnienia. Prawie 39% ankietowanych stwierdziło, że zagrożone problemem nierówności są kobiety, nadto ponad 24% respondentów zna lub słyszało o przypadkach dyskryminacji ze względu na płeć w gminie, a większość respondentów potrafiła ocenić także skalę tego problemu. Jednocześnie przy analizie wypowiedzi uczestników ankiety na temat równości szans kobiet i mężczyzn daje się zauważyć znaczny odsetek respondentów, którzy wybierali odpowiedź „nie mam zdania” czy „nie potrafię powiedzieć”. Dowodzi to stosunkowo niewielkiej znajomości tych problemów, a co za tym idzie, także skutków, jakie powyższe problemy wywołują w funkcjonowaniu jednostek i społeczeństwa. Zmiana tego stanu rzeczy z pewnością wymaga wyraźniejszej obecności tej tematyki w sferze publicznej.

19. SYTUACJA DZIECKA

Analiza sytuacji dziecka w gminie została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. Do analizy przedłożono 8 ankiet – wypełnionych przez pedagogów lub dyrektorów placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy Pyrzyce:

- Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Pyrzycach (liczba uczniów: 211, liczba nauczycieli: 34),
- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Leonida Teligi w Pyrzycach (liczba uczniów: 767, liczba nauczycieli: 94),
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brzesku (liczba uczniów: 121, liczba nauczycieli: 22),
- Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego w Mielęcinie (liczba uczniów: 180, liczba nauczycieli: 21),
- Szkoła Podstawowa w Okunicy (liczba uczniów: 71, liczba nauczycieli: 24),
- Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Żabowie (liczba uczniów: 188, liczba nauczycieli: 24),
- Zespół Szkół Nr 1 im. Noblistów Polskich w Pyrzycach (liczba uczniów: 329, liczba nauczycieli: 40),
- Zespół Szkół Nr 2 Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Tadeusza Kościuszki w Pyrzycach (liczba uczniów: 625, liczba nauczycieli: 55).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiety wynika, iż wszystkie placówki zatrudniają pedagoga i pielęgniarkę, z opieki logopedy i porad doradcy zawodowego korzystają uczniowie 7 szkół, natomiast 5 placówek zatrudnia psychologa. Uczniowie wszystkich szkół mają dostęp do Internetu i sali gimnastycznej, a 5 z nich dysponuje boiskami sportowymi. Większość placówek z terenu gminy prowadzi dożywianie uczniów; bezpłatne posiłki spożywało w sumie 83 dzieci. W jednej ze szkół utworzono klasy integracyjne. Sześć placówek organizuje nauczanie indywidualne i zapewnia opiekę w ramach zajęć świetlicowych. Wszystkie szkoły oferują zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wymieniono wśród nich zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne, psychoterapeutyczne, rewalidacyjne oraz terapię SI, indywidualizowaną ścieżkę kształcenia, a także zajęcia usprawniające komunikację językową dla cudzoziemców.

Zajęcia dodatkowe proponowane w szkołach

Wszystkie placówki oświatowe z terenu gminy mają w swojej ofercie zajęcia dodatkowe. Znalazły się wśród nich: rozliczne koła rozwijające zainteresowania i predyspozycje uczniów; koła przedmiotowe, językowe, matematyczno-informatyczne, programistyczne, sportowe (SKS, koło szachowe, gimnastyka artystyczna, gimnastyka korekcyjna), artystyczne (wokalnio-taneczne, teatralne, chór,

muzyczne, rękodzieło), koło „Mądra głowa” i „Omnibus”, zajęcia przygotowujące do egzaminów, a także kursy barmańskie, kelnerskie, spawalnicze, ekonomiczne, energetyczne 1kW, kombajnisty, prawa jazdy kat. B i T oraz warsztaty kulinarne, zajęcia z mechaniki rolniczej i mechaniki samochodowej M-2.

Przedstawiciele szkół zapytano o patologiczne zjawiska i negatywne zachowania obserwowane w społeczności uczniowskiej i otoczeniu szkoły. Uczestnicy badania stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje w tej kwestii zawiera poniższa tabela.

Tabela 51. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność poszczególnych zjawisk		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	6	215	2
sięganie po alkohol	2	267	6
sięganie po narkotyki	2	26	6
niszczenie mienia szkolnego	4	10	4
kradzieże na terenie szkoły	3	5	5
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	4	15	4
udział w grupach negatywnych	1	1	7
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	7	161	1
autoagresja	4	11	4
ucieczki z domu	3	4	5
przestępczość ujawniona	2	3	6
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	6	10	2

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Przedstawiciele dwóch badanych placówek zauważyli wzrost liczby negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród uczniów w ciągu ostatnich trzech lat, odmienną opinię wyraziło czterech respondentów, zaś dwóch ankietowanych nie było w stanie stwierdzić, czy w analizowanym okresie taki wzrost nastąpił.

Uczestników badania zapytano również o stwierdzone dysfunkcje i patologie w otoczeniu domowym uczniów. Szczegółowe informacje w tej kwestii zawiera poniższa tabela.

Tabela 52. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2019/2020

dysfunkcje i patologie rodziny	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	36
zaniedbanie	28
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	12
przemoc w rodzinie	8
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	1

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Wśród dysfunkcji i patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym uczniów stwierdzono przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zaniedbań, uzależnień, przemocy w rodzinie oraz przestępczości.

Przedstawiciele trzech badanych placówek zauważyli wzrost w ciągu ostatnich trzech lat zjawisk patologicznych i przypadków dysfunkcji w rodzinach uczniów, uczestnicy badania z czterech szkół nie podzielają tej opinii, natomiast jeden respondent miał trudności z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów przybiera różne formy i została oceniona pozytywnie przez siedmiu uczestników badania. Przedstawiciel jednej ze szkół uważa tę współpracę za niezadowalającą. Zdaniem respondenta cele szkoły i cele rodziców nie zawsze są spójne, dlatego należałoby wypracować wspólne działania.

Współpraca placówek oświatowych z instytucjami i organizacjami jest zdaniem przedstawicieli wszystkich szkół zadowalająca. Do podmiotów, z którymi szkoły najczęściej współpracują, uczestnicy badania zaliczyli: Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Policję, Sąd Rodzinny, kuratorów sądowych i społecznych, Straż Miejską, Zespoły Interdyscyplinarne, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną, Centrum Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, placówki oświatowe, Klub Młodzieżowy, Pyrzycki Dom Kultury, Pyrzycką Bibliotekę Publiczną oraz Instytut „Myślę Pozytywnie”.

Pomoc, jaką szkoły oferują dzieciom z rodzin ubogich, polega przede wszystkim na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów. Ponadto

dzieci z rodzin ubogich mogą liczyć na konsultacje i pomoc psychologiczno-pedagogiczną, darmowe ubezpieczenie, podręczniki i przybory szkolne. Placówki organizują także charytatywne akcje pomocowe i wsparcie rzeczowe.

Pomoc, jaką szkoły oferują dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie, przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi, m.in. z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, który zapewnia wsparcie asystenta rodziny. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogami, psychologami i terapeutami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych, w placówkach organizowane są zajęcia indywidualne z uczniem oraz spotkania i rozmowy z rodzicami. Dzieci mogą również korzystać z porad i wsparcia pedagogów i psychologów szkolnych, uczestniczą też w programach profilaktyczno-edukacyjnych.

Poprawa funkcjonowania placówek oraz efektywności procesu kształcenia i wychowania wymaga, zdaniem uczestników badania, kontynuowania wspólnych działań z instytucjami pomocowymi, poprawy współpracy z rodzicami uczniów, ewaluacji Programu Wychowawczo-Profilaktycznego szkół, zwiększenia dostępności szkolnych specjalistów – pedagogów i psychologów oraz skutecznego dotarcia do rodziców roszczeniowych i borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

20. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Z analizy danych dotyczących sytuacji demograficznej gminy Pyrzyce wynika, że w latach 2017-2019 liczba osób w wieku poprodukcyjnym stale rosła, systematycznie zwiększał się także udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gminy. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 53. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba mieszkańców gminy ogółem	18 561	18 365	18 241
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	3 822	3 951	4 054
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	20,59%	21,51%	22,22%

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

Przytoczone dane pozwalają na sformułowanie wniosku, iż społeczność gminy wpisuje się w dominujące w ogólnym procesie demograficznym tendencje i powoli zaczyna się starzeć. Starzenie się społeczeństwa powoduje konieczność dokonania zmian organizacyjnych w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale jest też istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach w 2019 r. udzielił pomocy 182 osobom w wieku powyżej 61 lat, co przełożyło się na 24,8% ogółu odbiorców pomocy społecznej w gminie.

W ramach swojej działalności OPS świadczy m.in. usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych. Usługi te polegają m.in. na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych i pielęgnacji. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 54. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin	67	75	77
liczba osób łącznie w rodzinach	81	83	82

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

W analizowanym okresie Ośrodek świadczył także specjalistyczne usługi opiekuńcze. W 2017 r. z tej formy skorzystało 6 rodzin (11 osób w rodzinach), rok później 5 rodzin (10 osób w rodzinach) i 7 rodzin (10 osób w rodzinach) w 2019 r.

Warto dodać, że na terenie gminy Pyrzyce funkcjonują: Uniwersytet Trzeciego Wieku, Europejski Klub Seniora oraz Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, których celem działania jest m.in. aktywizacja i integracja społeczna osób starszych, rozwijanie sprawności intelektualnej i fizycznej oraz upowszechnianie kultury i sportu wśród seniorów.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. Odpowiadając na pytanie, jakie problemy najczęściej dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali głównie na samotność, niewystarczający dostęp do specjalistycznych usług i opieki medycznej, brak zainteresowania i opieki ze strony rodziny oraz niskie

dochody przyczyniające się do ubóstwa. Zwrócono także uwagę na marginalizację i wykluczenie społeczne, brak dziennego domu seniora, a także bezradność.

Z przytoczonych opinii wynika, że mieszkańcy interesują się losem osób starszych, ankietowani dostrzegają różnego rodzaju problemy i trudności, jakie stoją przed seniorami, a których częstokroć nie są oni w stanie pokonać swoimi siłami. Świadomość tych utrudnień oraz ograniczeń związanych z wiekiem pozwoliła dokonać respondentom oceny zagrożenia seniorów marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz dostrzec braki w dotychczasowej ofercie pomocowej skierowanej do tej grupy.

Z wypowiedzi uzyskanych dla niniejszego badania wynika, iż większość respondentów stanowiły osoby przed 55. rokiem życia, a grupa wiekowa powyżej 65 lat, czyli najbardziej zainteresowana tą kwestią część mieszkańców gminy, nie była w ogóle reprezentowana.

Z pewnością dla lepszego rozpoznania potrzeb seniorów w gminie należałoby przeprowadzić odpowiednie badania adresowane tylko i wyłącznie do tej grupy wiekowej, której opinii, z uwagi na dużą świadomość i wiedzę o bieżącej sytuacji osób starszych, należy wykorzystać w planowaniu oferty pomocowej na najbliższe lata.

SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Bieżące informacje dotyczące osób niepełnosprawnych są trudne do dokładnego określenia, gdyż jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne. Dane z ostatniego spisu dotyczące osób niepełnosprawnych nie są dostępne na poziomie gmin. Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie Pyrzyce, zawierają dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach wynika, że w latach 2017-2019 niepełnosprawność była trzecim, pod względem liczby rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie.

Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez OPS w latach 2017-2019.

Tabela 55. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2017 -2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin	288	268	234
liczba osób łącznie w rodzinach	488	439	357

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Należy dodać, że w 2019 r. OPS przyznał 471 świadczeń w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla rodzin z terenu gminy. Ważnymi świadczeniami dla rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności były także zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne.

Warto również w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pyrzycach dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) w odniesieniu do mieszkańców gminy Pyrzyce.

Tabela 56. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	78	66	66
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	690	634	671
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	213	183	237
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	383	347	348
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	98	104	86

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pyrzycach.

Osoby niepełnosprawne z terenu gminy Pyrzyce mogą korzystać również ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach, które dysponuje środkami na rehabilitację społeczną i zawodową. W tabeli zamieszczonej poniżej zawarto dane dotyczące tego rodzaju pomocy.

Tabela 57. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy Pyrzyce w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	0	0	0

liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	164	212	226
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	10	8	7

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach.

Na terenie gminy Pyrzyce funkcjonują także placówki świadczące opiekę nad osobami niepełnosprawnymi:

- Środowiskowy Dom Samopomocy w Mielęcinie, prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Pyrzycach, dysponujący 30 miejscami,
- Dom Pomocy Społecznej w Pyrzycach z siedzibą w Żabowie, przeznaczony dla 80 osób przewlekle somatycznie chorych. W 2019 r. na przyjęcie oczekiwało 6 osób (okres oczekiwania 1 – 6 miesięcy),
- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Nowielinie – obejmują terapię społeczną i zawodową 35 osób niepełnosprawnych intelektualnie, zapewniając zdobycie odpowiednich umiejętności potrzebnych do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

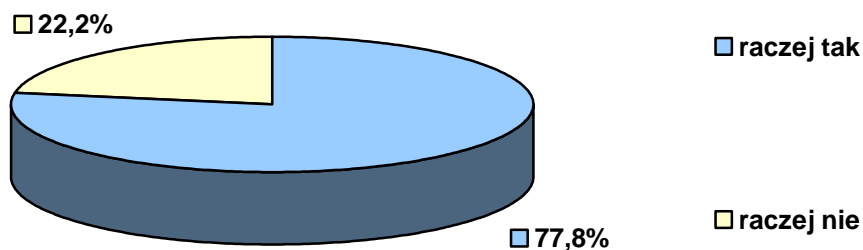
Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. W ankiecie zapytano mieszkańców o problemy, jakie najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie. W odpowiedzi wymieniano najczęściej bariery architektoniczne, niedostosowanie infrastruktury gminnej i budynków użyteczności publicznej, niewystarczający dostęp do specjalistycznej opieki medycznej i rehabilitacji oraz brak odpowiednich środków komunikacji publicznej przystosowanych do transportu osób niepełnosprawnych, a także niewielka liczba ofert pracy i niskie dochody. Wskazywano także na izolację i wykluczenie społeczne oraz brak oferty dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Większość respondentów biorących udział w badaniu ankietowym zauważa obecność osób niepełnosprawnych w środowisku. Mieszkańcy dostrzegają też niedostatki systemu ochrony zdrowia oraz braki w infrastrukturze, upatrując w tych sferach źródła problemów, z którymi borykają się osoby dotknięte niepełnosprawnością.

Pragnąc poznać opinie mieszkańców na temat sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania sformułowano pytanie odnoszące się do uwzględniania

bądź nie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych w działaniach realizowanych na terenie gminy. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 17. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

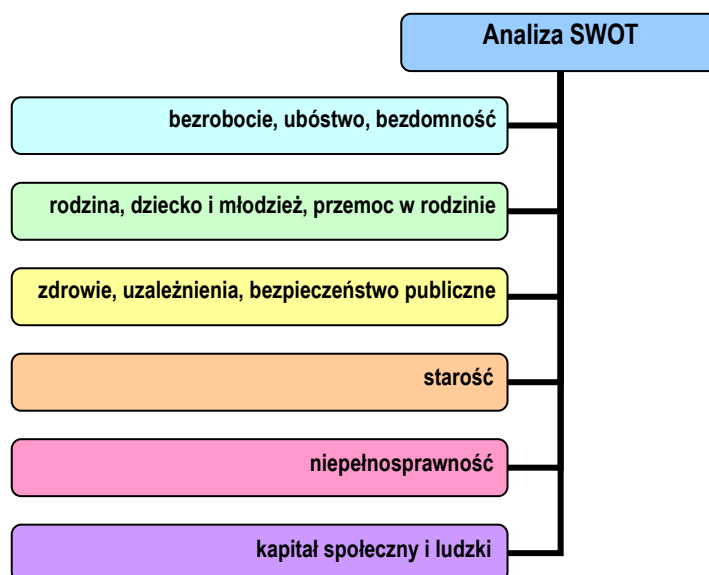
Zdecydowana większość (77,8%) mieszkańców uważa, że w działaniach realizowanych w gminie raczej uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, ale jednocześnie 22,2% badanych nie podziela tej opinii.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona w ujęciu: mocne strony i słabe strony to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a szanse i zagrożenia, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego.

Niniejsza analiza obejmuje następujące obszary: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność; rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; starość; niepełnosprawność; kapitał społeczny i ludzki.

Diagram 1. Obszary analizy SWOT

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących stworzyć nowe miejsca pracy w gminie • inicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców • prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia • prowadzenie działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych • inicjowanie działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej mogących zapewnić nowe miejsca pracy • upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy UE) • realizowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • diagnozowanie problemu bezdomności w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie dziedziczenia bezrobocia • niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych • deficyt lokali socjalnych • brak akceptacji w środowisku lokalnym dla osób bezdomnych • niechęć osób bezdomnych do współpracy w celu poprawy swojej sytuacji życiowej

szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • stale rosnące zainteresowanie potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy w gminie • zwiększające się zainteresowanie mieszkańców prowadzeniem własnej działalności gospodarczej • niezwiększająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych (zmiana może nastąpić ze względu na Covid-19) • niewzrastający poziom bezrobocia wśród kobiet • efektywna oferta działań aktywizujących dla bezrobotnych • stale rosnąca liczba ofert pracy dla bezrobotnych • zwiększające się zainteresowanie osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego i udziałem w szkoleniach zawodowych • środki finansowe z funduszy zewnętrznych (m.in. UE) ograniczające bezrobocie w gminie • wzrastające zainteresowanie problemami osób ubogich i działaniami prowadzonymi na ich rzecz wśród lokalnej społeczności • niepostępujące zjawisko ubożenia wśród mieszkańców gminy (zmiana może nastąpić ze względu na Covid-19) • niewzrastająca liczba osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością 	<ul style="list-style-type: none"> • brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej • rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych • ograniczona oferta rynku pracy, jeśli chodzi o zróżnicowane i ciekawe oferty związane z nowymi technologiami, naukami technicznymi i społecznymi

Analiza uwarunkowań dla obszaru **bezrobocie, ubóstwo, bezdomność** wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron, którymi są głównie: podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących stworzyć nowe miejsca pracy w gminie, inicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców, prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia i na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet oraz działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych, upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych, pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy UE) oraz realizowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.

Szczegółnej uwagi i intensyfikacji działań ze strony władz samorządowych, odpowiednich instytucji i organizacji wymagają jednak słabe strony i zagrożenia, do których należy zaliczyć: nieorganizowanie akcji charytatywnych i innych

przedsięwzięć na rzecz ubogich i zagrożonych ubóstwem oraz brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej.

RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • wsparcie asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • funkcjonowanie na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i na opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrami i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy • Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie • realizacja procedury „Niebieskie Karty” • współpraca międzyinstytucjonalna w udzielaniu pomocy osobom/rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie • pozyskiwanie do współpracy organizacji pozarządowych oraz lokalnie działających grup mieszkańców • włączanie zagrożonych grup społecznych do pozytywnych aktywności społecznych • inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczona ilość środków finansowych na profilaktykę • brak narzędzi do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej • uznawanie reagowania na negatywne zjawiska społeczne
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niewzrastająca liczba osób samotnie wychowujących dzieci • możliwość tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy • wystarczająca oferta w zakresie opieki żłobkowej i przedszkolnej • zaspokajająca potrzeby w zakresie edukacji sytuacja finansowa gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin • stale rosnąca liczba rodzin dysfunkcyjnych • zwiększająca się liczba rodzin wymagających specjalistycznego wsparcia • nasilająca się w gminie skala zjawiska

<ul style="list-style-type: none"> wystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> przemocy w rodzinie niezmniejszające się społeczne przyzwolenie na zjawisko przemocy w rodzinie
---	--

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie** wskazuje na dostrzegane wyłącznie mocne strony, którymi są głównie: zapewnianie rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny, analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży oraz potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci, zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, funkcjonowanie na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i na opiekę przedszkolną, dysponowanie odpowiednią kadrami i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój dzieciom i młodzieży oraz zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niepokoić powinny zwłaszcza wzrastająca skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin, stale rosnąca liczba rodzin dysfunkcyjnych, zwiększająca się liczba rodzin wymagających specjalistycznego wsparcia, nasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie czy społeczne przyzwolenie na zjawisko przemocy w rodzinie – to kwestie, które należy uwzględnić w programowaniu działań w tym obszarze.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> brak wystarczającej ilości środków finansowych na wszystkie działania zbyt mała liczba kadry przeszkolonej do prowadzenia programów profilaktycznych mała liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień łatwa dostępność narkotyków, alkoholu słabość systemu w zakresie podejmowania czynności leczniczych oraz w zakresie działań interwencyjnych konieczność uzyskania zgody na leczenie i trudność skierowania na leczenie przymusowe

<ul style="list-style-type: none"> realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> brak barier finansowych i lokalowych utrudniających prawidłowe zabezpieczenie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców poprawa stanu środowiska naturalnego w ostatnich latach wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziomu bezpieczeństwa na drodze 	<ul style="list-style-type: none"> zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi stałe rosnąca liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki zwiększające się zagrożenie przestępczością wśród nieletnich w gminie

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** wskazuje na dostrzegane wyłącznie mocne strony: zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia, podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej, prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów, realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym, prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze.

Mimo wyłącznie mocnych stron i licznych szans w tym obszarze wskazane zagrożenia (zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia, wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi, stale rosnąca liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki oraz zwiększające się zagrożenie przestępczością wśród nieletnich w gminie) mogą mieć wpływ na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanej strategii.

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • wystarczająca kadra pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi • funkcjonowanie na terenie gminy takich form wsparcia osób starszych, jak kluby seniora (od 2020 r. w ramach projektu EFS działa 5 klubów seniora) • zapewnianie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom życia osób starszych • zmiana modelu rodziny wielopokoleniowej na jedno, dwupokoleniową • niedostateczna opieka geriatryczna
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się liczba osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej • dostęp do takich form wsparcia, jak kluby seniora, domy dziennego pobytu przez osoby starsze z gminy (od 2020 r.) • zaspokajanie potrzeb w zakresie kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • stale rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności mieszkańców • zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • występowanie zjawiska pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin

Analiza uwarunkowań dla obszaru **starość** uwypukla wyłącznie mocne strony, takie jak: analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców, informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy, odpowiednia kadra pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze, analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad seniorami, funkcjonowanie na terenie gminy form wsparcia osób starszych czy zapewnianie seniorom warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej.

Uwagę zwracają jednak zagrożenia: stale rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności mieszkańców, zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych oraz występowanie zjawiska pozostawiania seniorów bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin. W obliczu postępującego starzenia się społeczeństwa te kwestie powinny

znaleźć się w obszarze zainteresowania wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się polityką społeczną.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi • likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy • informowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PEFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętej niepełnosprawnością 	<ul style="list-style-type: none"> • niemonitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy • bariery utrudniające pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym • niedostateczna baza rehabilitacyjna na terenie gminy • brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych • brak środków finansowych na wszystkie działania • niewystarczająca dostępność obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych • niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych oraz słaby rozwój inwestycji mieszkaniowych • ubożenie społeczeństwa (spadek dochodów gospodarstw domowych, wzrost cen)
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niewzrastająca liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej • niezwiększająca się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających specjalistycznych usług opiekuńczych • społeczna akceptacja likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • dysponowanie ofertami pracy dla osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy • oferowanie zatrudnienia osobom niepełnosprawnym przez lokalnych przedsiębiorców 	<ul style="list-style-type: none"> • stale rosnąca liczba osób niepełnosprawnych w gminie • wzrastająca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnościami, wymagających działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych

Analiza uwarunkowań dla obszaru **niepełnosprawność** uwypukla mocne strony, takie jak: informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy, organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym,

upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy czy prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętej niepełnosprawnością.

Nie należy jednak tracić z oczu słabych stron i zagrożeń, jakie występują w tym obszarze, a zaliczają się do nich: niemonitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy, stale rosnąca liczba osób niepełnosprawnych w gminie oraz wzrastająca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnościami, wymagających działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych. Rozwiązywanie tych problemów wymaga współpracy zarówno organów samorządowych, instytucji pomocowych, jak i organizacji pozarządowych oraz tych podmiotów, które w sferze swojego zainteresowania mają pomoc osobom niepełnosprawnym.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych • popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych • podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej • możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej • podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia • stale rosnąca liczba inicjatyw lokalnych • zwiększające się zainteresowanie 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • brak środków umożliwiających dostosowanie liczebności i poziomu

<p>mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • stale rosnąca liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej • wykorzystywanie przez gminę środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • niewzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • stale rosnące zainteresowanie mieszkańców działalnością wolontarystyczną 	<p>kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb</p>
--	---

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** pokazała dostrzegane wyłącznie mocne strony, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy, zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych, inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej, coraz atrakcyjniejsza oferta kulturalna, sportowa i rekreacyjna, prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz popularyzowanie wśród mieszkańców gminy informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej.

Jednakże liczne mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przesłonić wagi dostrzeganych i zasygnalizowanych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Zwiększająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją oraz brak środków umożliwiających dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb, to w obliczu niekorzystnych tendencji demograficznych niezwykle istotne kwestie rzutujące na kształt programu działań w tym obszarze.

III. PROGRAMOWANIE

Ocena wdrożenia założeń poprzednio realizowanej strategii, wnioski płynące z tej oceny oraz uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych na terenie gminy, na którą złożyła się analiza danych z tzw. źródeł zastanych, analiza wyników badań ankietowych oraz analiza SWOT, pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej Gminy Pырzyce na lata 2021-2026. Zostały one przedstawione w formie misji, celów i kierunków działań.

1. MISJA

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pырzyce na lata 2021-2026, jest następująca:

**Gmina Pырzyce,
realizując idee społeczeństwa obywatelskiego,
promuje aktywizację społeczną,
podejmuje działania na rzecz integracji społeczności lokalnej
i skutecznie przeciwdziała wykluczeniu społecznemu.**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Celem Strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w gminie i destabilizujących życie mieszkańców. Wytyczone cele zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

CEL STRATEGICZNY 1. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW – PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom wymagającym wsparcia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom w trudnej sytuacji materialnej. 2. Zabezpieczanie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich oraz zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 3. Wspieranie osób i rodzin pracą socjalną z wykorzystaniem kontraktów socjalnych i projektów socjalnych. 4. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem. 5. Organizowanie zbiórek odzieży, mebli i artykułów gospodarstwa domowego na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i ubogich, 	<p>działania ciągłe</p> <p>w zależności od potrzeb</p>

	<p>przekazywanie środków czystości, artykułów szkolnych.</p> <p>6. Realizacja programów i projektów na rzecz osób zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem.</p>	
<p>2. Aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym i stażach. 2. Praca socjalna z osobami bezrobotnymi z wykorzystaniem kontraktów socjalnych. 3. Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy. 4. Zapewnienie możliwości osobom bezrobotnym i poszukującym zatrudnienia korzystania z poradnictwa specjalistycznego. 5. Rozwój współpracy z lokalnymi pracodawcami. 6. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców. 7. Wspieranie i promocja działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej. 8. Realizacja projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych z wykorzystaniem funduszy zewnętrznych. 9. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci. 	<p>działania ciągłe</p> <p>w zależności od potrzeb</p>
<p>3. Pomoc osobom zagrożonym</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorowanie zagrożeń prowadzących do występowania zjawiska 	<p>działania ciągłe</p>

<p>bezdomnością i bezdomnym.</p>	<p>bezdomy na terenie gminy.</p> <p>2. Podejmowanie interwencji na rzecz osób zagrożonych utratą lokalu mieszkalnego.</p> <p>3. Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej oraz wsparcia w załatwianiu spraw urzędowych osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością.</p> <p>4. Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.</p>	
---	---	--

MIERNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 1.

miernik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
wielkość środków wydatkowanych na pomoc mieszkańcom gminy	zł	25 637 321	26 637 321	UM/OPS	raz w roku
liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej	osoba	734	650	OPS	raz w roku
liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej z powodu:					
ubóstwa	osoba	715	650	OPS	raz w roku

bezrobocia	osoba	495	400	OPS	raz w roku
bezdomności	osoba	37	28	OPS	raz w roku
udział liczby osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności gminy	%	5,87	4,80	OPS	raz w roku
liczba realizowanych kontraktów socjalnych	kontrakt	28	22	OPS	raz w roku
liczba osób bezrobotnych	osoba	481	400	PUP	raz w roku
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	osoba	288	230	PUP	raz w roku
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie w liczbie osób w wieku produkcyjnym	%	4,5	4,0	PUP	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 1.

CEL STRATEGICZNY 1. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FONSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej	placówki oświatowe, placówki kultury, Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościoły, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 2. PRACA NA RZECZ RODZINY, PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wzmacnianie potencjału rodzin.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie prawidłowego modelu rodziny. 2. Edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych oraz rozwiązywania konfliktów rodzinnych. 3. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych. 4. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą. 5. Zapewnienie wsparcia asystentów rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 6. Rozwijanie współpracy z pedagogami szkolnymi. 7. Podejmowanie działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinach niepełnych. 8. Poszerzenie dostępu do poradnictwa rodzinnego dla rodzin naturalnych oraz zastępczych. 9. Wspierania inicjatyw mających na celu tworzenie różnych form opieki nad dziećmi do lat 3. 	działania ciągłe

	<p>10. Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem.</p> <p>11. Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę różnych podmiotów instytucjonalnych, organizacji pozarządowych i Kościoła.</p>	
<p>2. Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorowanie zagrożeń mających wpływ na jakość i poziom procesu kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży w gminie i podejmowanie interwencji w tym zakresie. 2. Doskonalenie kadr oświatowych poprzez zapewnienie nauczycielom możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych. 3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów, jak pediatra, psychiatra dziecięcy czy psycholog. 4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. 5. Monitorowanie środowiska uczniów pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny. 6. Rozszerzanie w miarę posiadanych możliwości oferty zajęć pozalekcyjnych. 7. Rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy. 	<p>działania ciągłe</p>
<p>3. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie osobom uzależnionym, w szczególności od alkoholu i 	<p>działania ciągłe</p>

problemami uzależnień i przemocy domowej.	<p>środków psychoaktywnych, dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego. 3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego, a w razie potrzeby zapewnienie schronienia w celu odizolowania od sprawców przemocy. 4. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych. 5. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie. 6. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, podnoszenie kwalifikacji członków zespołu w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie. 7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii.	
--	--	--

MIERNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 2.

miernik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,	rodzina	558	480	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	rodzina	110	100	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych pracą socjalną,	rodzina	378	300	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny	rodzina	31	25	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu:					
alkoholizmu,	osoba	52	45	OPS	raz w roku
narkomanii	osoba	1	1	OPS	raz w roku
przemocy w rodzinie	osoba	3	2	OPS	raz w roku
liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakończonych założeniem Niebieskiej Karty	karta	36	30	ZI	raz w roku
liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych	osoba	1 039	930	OPS	raz w roku
liczba osób korzystających ze świadczeń alimentacyjnych	osoba	131	110	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych Kartą Dużej Rodziny	rodzina	477	490	OPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 2. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FONSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Straż Miejska, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 3. PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych. 2. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych oraz kontaktów z otoczeniem osobom starszym i niepełnosprawnym. 3. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym. 4. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi. 5. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu i 	działania ciągłe

	<p>cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne. 7. Inicjowanie przedsięwzięć zapewniających integrację osób starszych i niepełnosprawnych ze środowiskiem. 8. Utrzymanie działalności Klubu Seniora. 9. Podejmowanie współpracy z Kościołem i organizacjami pozarządowymi w celu wzmocnienia wsparcia adresowanego do osób starszych i niepełnosprawnych. 10. Poszerzenie zakresu usług wsparcia środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. 11. Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. 	
<p>2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym 2. Likwidowanie barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i w otoczeniu domowym. 3. Poszerzenie środowiskowego systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym również dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi. 4. Współpraca z lokalnymi pracodawcami w celu upowszechniania wiedzy na temat warunków i możliwości tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. 5. Rozpowszechnianie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych. 6. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach 	<p>działania ciągłe</p>

	zawodowych i szkoleniach. 7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi skupiającymi osoby niepełnosprawne.	
--	--	--

MIERNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 3.

miernik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	osoba	4 054	4250	UM	raz w roku
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy	%	22,22	24,20	UM	raz w roku
liczba osób w wieku powyżej 61 lat objętych wsparciem z pomocy społecznej	osoba	182	185	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	rodzina	234	240	OPS	raz w roku
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	osoba	77	80	OPS	raz w roku

liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,	osoba	7	10	OPS	raz w roku
liczba osób z gminy przebywających w DPS	osoba	30	34	OPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 3. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FONSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej	placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE MIESZKAŃCÓW GMINY.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Zaspakajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia i zdrowego stylu życia.	<ol style="list-style-type: none"> Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. Promocja zdrowia, zdrowego stylu życia, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej, opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych. 	działania ciągłe

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Dbłość o profilaktykę prozdrowotną w przedszkolach i szkołach na terenie gminy. 4. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia zakresu usług medycznych świadczonych na terenie gminy. 5. Zwiększenie oferty bezpłatnych badań profilaktycznych dla mieszkańców gminy. 6. Rozwój bazy rekreacyjnej i sportowej dostępnej dla mieszkańców. 	
<p>2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z Policją, Prokuraturą i Sądem Rejonowym na rzecz przeciwdziałania przestępczości i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy. 2. Prowadzenie akcji informacyjnych, w tym w szczególności w środowisku seniorów, na temat zagrożeń przestępczością. 3. Podejmowanie inwestycji mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa na drodze. 4. Rozwój systemu powiadamiania mieszkańców gminy o zagrożeniach z wykorzystaniem telefonii komórkowej i internetu. 	działania ciągłe
<p>3. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym. 2. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły. 3. Podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku szkolnym. 4. Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych na temat uzależnień, przemocy w rodzinie, przestępczości i jej negatywnych 	działania ciągłe

	skutków. 5. Integrowanie społeczności szkolnej, budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji uczniów z nauczycielami i rówieśnikami.	
--	--	--

MIERNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 4.

miernik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
przedsięwzięcia w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki zdrowotnej i aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego	działanie	b.d.	w zależności od możliwości poszczególnych organizatorów	UM, NGO-s, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	raz w roku
badania profilaktyczne mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej	badanie	1 276 (dzieci i młodzież)	w zależności od możliwości poszczególnych organizatorów	placówki ochrony zdrowia	raz w roku
przestępstwa i wykroczenia popełnione na terenie gminy, w tym z udziałem nieletnich	przestępstwo/wykroczenie	359	320	Policja	raz w roku
liczba realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach oraz liczba osób nimi	program/osoba	wg informacji z placówek oświatowych	wg informacji z placówek oświatowych	placówki oświatowe, PPP	raz w roku

objętych					
liczba i wartość zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze	inwestycja/zł	wg informacji Wydziału Planowania, Inwestycji i Drogownictwa UM	wg informacji Wydziału Planowania, Inwestycji i Drogownictwa UM	UM	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 4. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FONSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Straż Miejska, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, placówki ochrony zdrowia, społeczność lokalna	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 5. ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, WZMACNIANIE DIALOGU SPOŁECZNEGO

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji	mierniki realizacji celu strategicznego
1. Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności	<ol style="list-style-type: none"> Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie środków na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego. Zapewnienie właściwych warunków pracy 	działania ciągłe	<ul style="list-style-type: none"> liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej, liczba organizacji

<p>świadczonych usług.</p>	<p>umożliwiających sprawną i efektywną obsługę beneficjentów systemu pomocy społecznej.</p> <p>3. Rozwój usług elektronicznych w obszarze wsparcia społecznego.</p> <p>4. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej.</p> <p>5. Rozwijanie współpracy różnych podmiotów w celu skutecznego wsparcia osób uzależnionych oraz ich rodzin.</p> <p>6. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z jednostkami funkcjonującymi na terenie gminy i sektorem pozarządowym oraz Kościołem.</p>		<p>pozarządowych w gminie, w tym funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów podejmowanych w celu rozwiązywania problemów społecznych, - liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych, - liczba spotkań przedstawicieli samorządu gminy z mieszkańcami.
<p>2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego.</p>	<p>1. Inicjowanie działań zmierzających do włączania się mieszkańców w życie społeczne gminy.</p> <p>2. Realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.</p> <p>3. Promowanie działalności organizacji</p>	<p>działania ciągle</p>	

	<p>pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.</p> <p>4. Podejmowanie inicjatyw mających na celu wzmocnienie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.</p> <p>5. Poszerzanie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd zamierzeń o charakterze społecznym i gospodarczym.</p>		
--	--	--	--

MIERNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 5.

miernik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,	szkolenie	5	15	OPS	raz w roku
liczba organizacji pozarządowych w gminie, w tym funkcjonujących w obszarze polityki społecznej	organizacja	53	53	UM, NGO-s, OPS	raz w roku
liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów podejmowanych w	przedsięwzięcie	wg danych UM, OPS, ZI, GKRPA,	wg danych UM, OPS, ZI, GKRPA,	UM, OPS, ZI, GKRPA, NGO-s	raz w roku

celu rozwiązywania problemów społecznych		NGO-s	NGO-s		
liczba spotkań przedstawicieli samorządu gminy z mieszkańcami.	spotkanie	20	20	UM, rady sołeckie	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 5. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FONSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Straż Miejska, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

3. PROGNOZA ZMIAN

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych w strategii działań zostaną wykorzystane sformułowane powyżej mierniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Wdrożenie projektowanych działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinno przyczynić się do osiągnięcia przedstawionych w poniższym zestawieniu zmian.

Zmianą społeczną, jak definiuje to Piotr Sztompka, autor licznych opracowań z zakresu socjologii, skupiający swoje zainteresowania naukowe wokół zagadnień zmian społecznych oraz koncepcji systemu społecznego, jest „(...) różnica między stanem systemu społecznego (grupy, organizacji) w jednym momencie czasu i stanem tego samego systemu w innym momencie czasu”.¹

¹ Piotr Sztompka, Stawanie się społeczeństwa: pomiędzy strukturą a zmianą, (w:) Joanna Kurczewska (red.), Zmiana społeczna. Teoria i doświadczenia polskie, Warszawa 1999, IFiS PAN, ss. 41-42.

cel strategiczny	prognoza zmian
<p>CEL STRATEGICZNY 1. PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób zaktywizowanych, - ograniczenie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego, - poprawa sytuacji rodzin i osób ubogich, - podniesienie kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenie ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy, - zwiększenie liczby osób zaktywizowanych zawodowo, - zmniejszenie skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia, - zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, - eliminowanie zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy, - zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej
<p>CEL STRATEGICZNY 2. PRACA NA RZECZ RODZINY, PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE</p>	<ul style="list-style-type: none"> - sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, - sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie, - spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, - podniesienie kompetencji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, - zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin, - podniesienie jakości kształcenia w placówkach oświatowych,

	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce, - poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień, - zwiększenie dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, - zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
<p>CEL STRATEGICZNY 3. PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym, - podniesienie atrakcyjności oferty w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, - zapobieganie wykluczeniu społecznemu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych, - zwiększenie udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, - podniesienie jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym, - poprawa komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku, - pełniejsza integracja seniorów i osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.
<p>CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW GMINY.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia, - zmniejszenie zagrożenia przestępczością, - zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie placówek oświatowych,

	- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.
CEL STRATEGICZNY 5. ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, WZMACNIANIE DIALOGU SPOŁECZNEGO	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie profesjonalizmu kadry pomocy społecznej, - podniesienie jakości świadczonych usług, - większa aktywność społeczna mieszkańców gminy, - wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych.

4. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli. Każdy podmiot z terenu gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu gminy, ale są to także dotacje ze źródeł zewnętrznych pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej strategii będą: budżet gminy; budżet państwa; środki Europejskiego Funduszu Społecznego.

Tabela 58. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pырzyce na lata 2021-2026

szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w poszczególnych latach					
2021	2022	2023	2024	2025	2026
27 000 000	27 810 000	28 644 000	29 503 000	30 388 000	31 300 000

5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA

Koordinatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pyrzyce na lata 2021-2026 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej wraz z jego Dyrektorem. Zespół monitorujący postęp wdrażania zapisów strategicznych, w którego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej, będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych i przedstawiał ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie Burmistrzowi i Radzie Miejskiej, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących, mających na celu aktualizację obowiązującej strategii. Pierwsza ocena nastąpi po dwóch latach wdrażania założeń strategii i zostanie przygotowana w formie raportu monitoringowego.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane w dokumencie mierniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

6. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pyrzyce na lata 2021-2026 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Gminny Program Wspierania Rodziny;
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy;

3. Gminny Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii;
4. Program współpracy Gminy Pyrzyce z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W ramach strategii mogą być realizowane projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe. Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad strategią. Ich autorami są przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych z terenu gminy.

Projekt: „Działania związane z budowaniem współpracy z instytucjami na rzecz osób bezrobotnych.”

Wnioskodawca projektu:

Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Plac Ratuszowy 1, 74-200 Pyrzyce.

Cel główny projektu:

Zidentyfikowana pomoc dla osób bezrobotnych, biernych zawodowo, długotrwale bezrobotnych wyjścia z trudnej sytuacji zawodowej. Współpraca, wymiana informacji pomiędzy OPS-em i PUP-em oraz innymi instytucjami realizującymi projekty na rzecz osób bezrobotnych.

Miejsce realizacji projektu:

Siedziby OPS-u i PUP-u.

Beneficjenci projektu:

Osoby bezrobotne korzystające z pomocy OPS-u.

Partnerzy:

Powiatowy Urząd Pracy w Pyrzycach.

Czas realizacji projektu: od 2020 r.

Projekt: „Działania na rzecz osób bezdomnych.”

Wnioskodawca projektu:

Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Plac Ratuszowy 1, 74-200 Pyrzyce.

Cel główny projektu:

Zidentyfikowana pomoc dla osób bezdomnych z terenu gminy Pyrzyce. Praca socjalna, zapewnienie wszelkiej pomocy socjalnej i finansowej. Sezonowe zbiórki odzieży, koców.

Miejsce realizacji projektu:

Gmina Pyrzyce, siedziba OPS-u.

Beneficjenci projektu:

Osoby bezdomne przebywające na terenie gminy.

Partnerzy:

Straż Miejska.

Czas realizacji projektu: od 2019 r.

Projekt: „W kręgu sąsiedzkim.”

Wnioskodawca projektu:

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Pyrzycach, Nowielin 40, 74-230 Mielęcín.

Cel główny projektu:

Wzajemna pomoc mieszkańców dobrze funkcjonujących i sprawnych na rzecz dorosłych osób niepełnosprawnych, ich rodzin oraz opiekunów, często w podeszłym wieku, niesamodzielnych, mieszkających w sąsiedztwie. Zapewnienie dorosłym osobom niepełnosprawnym oraz ich rodzinom wsparcia i pomocy w podstawowych czynnościach dnia codziennego, ułatwiających pozostanie w dotychczasowym miejscu zamieszkania, w otoczeniu przyjaznych osób, poprzez organizację różnego rodzaju usług świadczonych po powrocie niepełnosprawnego z funkcjonujących na terenie gminy placówek oraz świadczenie usług dla dorosłych niepełnosprawnych i ich rodzin, w przypadku gdy niepełnosprawny nie uczestniczy w proponowanych zajęciach w placówkach specjalistycznych.

Usługi w ramach projektu „W sąsiedzkim kręgu” obejmować będą pomoc i wsparcie dorosłej osoby niepełnosprawnej oraz jego rodziny w podstawowych czynnościach dnia codziennego, takich jak m.in. bezpośrednia pomoc w miejscu zamieszkania związana z praniem, porządkowaniem, przygotowaniem posiłku, wspólna lektura; realizacja działań pomocowych poza domem osób niepełnosprawnych i ich rodzin, np. wizyta u lekarza, poczta, sprawy urzędowe, odwiedziny w szpitalu, pomoc przy robieniu zakupów; informowanie odpowiednich służb o pilnych potrzebach, czy pogorszeniu się stanu zdrowia. Projekt oparty na wolontariacie oraz dofinansowany ze środków gminnych.

Miejsce realizacji projektu:

Gmina Pyrzyce.

Beneficjenci projektu:

Dorośle osoby niepełnosprawne, a także ich rodzice i opiekunowie. Pośrednio: sprawne środowisko lokalne, sąsiedzkie – poprzez możliwość nawiązania przyjaźni, integracja środowiska.

Partnerzy:

Ośrodek Pomocy Społecznej, Stowarzyszenie Fabryka Dobrego Czasu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Czas realizacji projektu: 01.09.2020-01.09.2021.

Projekt: „Rodzina jest najważniejsza.”

Wnioskodawca projektu:

Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego, ul. Główna 72, 74-230 Mielęcin.

Cel główny projektu:

Wspomaganie rodziców i opiekunów w realizacji funkcji wychowawczych w środowisku, w którym żyją i funkcjonują.

Miejsce realizacji projektu:

Szkoła Podstawowa w Mielęcinie.

Beneficjenci projektu:

Rodziny korzystające z pomocy OPS-u oraz rodziny niewydolne wychowawczo.

Partnerzy:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji.

Czas realizacji projektu: rok szkolny 2020/2021.

Projekt: „Profilaktyka zachowań agresywnych uczniów w SP Żabów.”

Wnioskodawca projektu:

Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika, Żabów 8, 74-200 Pyrzyce.

Cel główny projektu:

Ograniczenie zachowań przemocowych występujących w Szkole Podstawowej w Żabowie.

Miejsce realizacji projektu:

Szkoła Podstawowa w Żabowie.

Beneficjenci projektu:

Uczniowie, nauczyciele, rodzice.

Partnerzy:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Komenda Powiatowa Policji, Gmina Pyrzyce.

Czas realizacji projektu: 1 rok lub 6 miesięcy.

Projekt: „Pyrzycki Wyścig rowerkowy o puchar Burmistrz Pyrzyce.”

Wnioskodawca projektu:

Ośrodek Sportu i Rekreacji, ul. Rolna 5, 74-200 Pyrzyce.

Cel główny projektu:

Poprawa kondycji fizycznej oraz propagowanie zdrowego trybu życia wśród dzieci poprzez aktywny wypoczynek, połączenie sportowej rywalizacji z rekreacją i zabawą, integracja rodzinna, współzawodnictwo sportowe na rowerach z zachowaniem zasad rywalizacji fair play.

Miejsce realizacji projektu:

Plac Ratuszowy w Pyrzycach (trasa będzie przebiegała ulicami: Bankową, Kilińskiego i Dąbrowskiego).

Beneficjenci projektu:

Projekt o randze powiatowej, skierowany do grup przedszkolnych i szkolnych, w wieku od 3 do 12 lat.

Partnerzy:

Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Gmina Pyrzyce, Szkoła Podstawowa w Pyrzycach, Zespół Szkół Nr 1 w Pyrzycach, Żak-Espadon Pyrzyce.

Czas realizacji projektu: wrzesień 2020.

Projekt: „49. Biegi Gryfitów.”

Wnioskodawca projektu:

Ośrodek Sportu i Rekreacji, ul. Rolna 5, 74-200 Pyrzyce.

Cel główny projektu:

Kształtowanie zasad współżycia sportowego wśród społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży szkolnej, wzmocnienie więzi i nawiązywanie nowych kontaktów, upowszechnianie sportu/biegania jako formy zdrowego stylu życia i aktywnej rekreacji, połączenie sportowej rywalizacji z rekreacją i zabawą, wyłonienie najlepszych zawodników spośród każdej kategorii wiekowej, promowanie Pyrzyc, jako miasta wspierającego inicjatywy sportowe. Podczas biegów spotykają się działacze, sportowcy, trenerzy, animatorzy sportu, media sportowe i wszyscy ci, dla których sport jest nierozdzielalną częścią ich życia.

Miejsce realizacji projektu:

Stadion miejski im. Leszka Słoninki w Pyrzycach.

Beneficjenci projektu:

Projekt o randze ogólnopolskiej, skierowany do dzieci i młodzieży szkolnej ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych, jak również osób dorosłych. Kluczowe znaczenie będzie miało uczestnictwo uczniów ze szkół podstawowych z gminy Pyrzyce: SP z OI w Pyrzycach, SP w Pyrzycach, SP w Mielęcinie, SP w Żabowie, SP w Okunicy, SP w Brzesku, jak również młodzież z ZS Nr 1, ZS Nr 2 CKU, SOSW oraz zawodniczek i zawodników z klubów i stowarzyszeń lekkoatletycznych.

Partnerzy:

Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Gmina Pyrzyce, Szkoła Podstawowa w Pyrzycach, Zespół Szkół Nr 1 w Pyrzycach, Zespół Szkół Nr 2 CKU w Pyrzycach, UKS Piast Pyrzyce, Żak-Espadon Pyrzyce, MLKS „Sokół” Pyrzyce, AP „Sokół” Pyrzyce, LKS „Spartakus” Pyrzyce.

Czas realizacji projektu: wrzesień 2020.

Projekt: „Pyrzycka Senioriada – Aktywni w każdym wieku.”

Wnioskodawca projektu:

Ośrodek Sportu i Rekreacji, ul. Rolna 5, 74-200 Pyrzyce.

Cel główny projektu:

Integracja seniorów oraz nawiązywanie nowych kontaktów z Uniwersytetami Trzeciego Wieku, współdziałanie lokalnej społeczności oraz zabawa sportowa fair play, wzmocnienie więzi wielopokoleniowych dzieci – młodzież – dorośli – seniorzy, propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia, promowanie Pyrzyc jako miasta wspierającego inicjatywy sportowe skierowane do seniorów.

Miejsce realizacji projektu:

Hala Sportowa im. Polskich Olimpijczyków, ul. Rolna 5 w Pyrzycach.

Beneficjenci projektu:

Projekt skierowany do seniorów 50+ oraz dzieci i młodzieży szkolnej. Kluczowe znaczenie będzie miało uczestnictwo uczniów z pyrzyckich szkół podstawowych.

Partnerzy:

Ministerstwo Sportu, Krajowa Federacja Sportu, Zachodniopomorskie Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Gmina Pyrzyce, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Szkoła Podstawowa z Oddziałem Integracyjnym w Pyrzycach, Szkoła Podstawowa w Pyrzycach.

Czas realizacji projektu: listopad 2020.

Projekt: „Aktywizacja osób pozostających bez pracy w wieku 30 lat i więcej znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy w powiecie pyrzyckim (VI)”

Wnioskodawca projektu:

Powiat Pyrzycki/Powiatowy Urząd Pracy w Pyrzycach, ul. Lipiańska 4, 74-200 Pyrzyce.

Cel główny projektu:

Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób w wieku 30 lat i więcej znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy w powiecie pyrzyckim. Głównym rezultatem projektu będzie podjęcie zatrudnienia lub rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.

Miejsce realizacji projektu:

Teren powiatu pyrzyckiego.

Beneficjenci projektu:

W ramach projektu wsparciem objęte zostaną osoby pozostające bez pracy w wieku 30 lat i więcej znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy (tj. osoby w wieku 50+, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne oraz nisko wykwalifikowane). W ramach projektu każdemu z uczestników zostanie przedstawiona konkretna oferta aktywizacji zawodowej, poprzedzona analizą umiejętności, predyspozycji i problemów zawodowych danego uczestnika. Na tej podstawie Powiatowy Urząd Pracy realizować będzie odpowiednio dobrane usługi i instrumenty na rynku pracy, o których mowa w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach na rynku pracy.

Czas realizacji projektu: od 01.01.2020 do 31.12.2022.

Projekt: „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie pyrzyckim (V)”

Wnioskodawca projektu:

Powiat Pyrzycki/Powiatowy Urząd Pracy w Pyrzycach, ul. Lipiańska 4, 74-200 Pyrzyce.

Cel główny projektu:

Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 30. roku życia poprzez szeroki wachlarz usług, który ma do zaoferowania Powiatowy Urząd Pracy w Pyrzycach w celu zmniejszenia lub złagodzenia bezrobocia na terenie powiatu pyrzyckiego. Wsparcie przeprowadzone zostanie z zastosowaniem odpowiednich instrumentów i form aktywizacji zawodowej, o których mowa w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach na rynku pracy. W ramach projektu realizowane będą następujące zadania: indywidualne plany działań, poradnictwo zawodowe lub/i pośrednictwo pracy, staże, jednorazowe środki na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej lub/i szkolenia z przedsiębiorczości, szkolenia, bony na zasiedlenie, zatrudnienie w ramach doposażenia/wyposażenia stanowiska pracy.

Miejsce realizacji projektu:

Teren powiatu pyrzyckiego.

Beneficjenci projektu:

Projekt będzie skierowany do osób bezrobotnych w wieku 18-29 lat, w tym osoby z niepełnosprawnościami zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pyrzycach jako osoby bezrobotne, spośród których co najmniej 60% stanowić będą osoby, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu – tzw. młodzież NEET (zgodnie z definicją za osobę z kategorii NEET uznaje się osobę młodą, w wieku 15-29 lat, która spełnia łącznie trzy warunki: nie pracuje, nie kształci się, nie szkoli się).

Czas realizacji projektu: od 01.01.2020 do 31.12.2022.

UWAGI KOŃCOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pырzyce na lata 2021-2026 ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy

Diagram 1. Obszary analizy SWOT	79
---------------------------------------	----

Tabele

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”	4
Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”	4
Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019.....	23
Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2017-2019.....	23
Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2017-2019.....	23
Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2019 r.....	24
Tabela 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne	25
Tabela 8. Indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2017-2019	25
Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2017-2019	26
Tabela 10. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2017-2019.....	27
Tabela 11. Opieka nad dziećmi do lat 3. w gminie	27
Tabela 12. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2019/2020 ...	28
Tabela 13. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2019/2020.....	28
Tabela 14. Placówki kultury w gminie w 2019 r.	29
Tabela 15. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2019 r.....	31
Tabela 16. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2019 r.....	31
Tabela 17. Schorzenia pacjentów w wieku 19 i więcej lat korzystających z POZ w gminie w 2019 r.	32
Tabela 18. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2019 r.	33
Tabela 19. Sport i rekreacja w 2019 r.	34
Tabela 20. Baza noclegowa w gminie w 2019 r.	35
Tabela 21. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r.....	37
Tabela 22. Wykształcenie kadry OPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r.	38
Tabela 23. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2017-2019	39
Tabela 24. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019	39
Tabela 25. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.....	39
Tabela 26. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.	40
Tabela 27. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019	40
Tabela 28. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2017-2019	42
Tabela 29. Asystenci rodziny w gminie w latach 2017-2019.....	43
Tabela 30. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2017-2019	44
Tabela 31. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2017-2019.....	44
Tabela 32. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2017-2019.....	45
Tabela 33. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2017-2019.....	45
Tabela 34. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2017-2019	47
Tabela 35. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2019 roku.....	48
Tabela 36. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2017-2019	50
Tabela 37. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie	50
Tabela 38. Parafie rzymskokatolickie i związki wyznaniowe na terenie gminy	53
Tabela 39. Stan bezrobocia w gminie w latach 2017-2019	56
Tabela 40. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2017-2019	56
Tabela 41. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia	57
Tabela 42. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS-u z powodu bezdomyjności w latach 2017-2019.....	59

Tabela 43. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2017-2019	60
Tabela 44. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2017-2019 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie	60
Tabela 45. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017-2019	60
Tabela 46. Działalność GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie.....	61
Tabela 47. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie	61
Tabela 48. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Pyrzyce w latach 2017-2019	64
Tabela 49. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2017-2019	65
Tabela 50. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2017-2019	66
Tabela 51. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020	71
Tabela 52. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2019/2020.....	72
Tabela 53. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2017-2019	73
Tabela 54. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2017-2019	74
Tabela 55. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2017 -2019.....	76
Tabela 56. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019.....	76
Tabela 57. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy Pyrzyce w latach 2017-2019	76
Tabela 58. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pyrzyce na lata 2021-2026	109
Wykresy	
Wykres 1. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?	30
Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?	30
Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?	33
Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?	36
Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	37
Wykres 6. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uciążliwie się w gminie?	54
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?	54
Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?	55
Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?	58
Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?	61
Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	62
Wykres 12. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?	63
Wykres 13. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?	67
Wykres 14. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?	67
Wykres 15. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?	68

Wykres 16. Czy wg Pani/Pana powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?	68
Wykres 17. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?	78